Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 8 (1001) | Łódź, Poniedziałek 10 Stycznia 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז מאָנטאָג ז׳ שבט תרפ״ז. | Nr. 8 (1001)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71 || אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

רעדע פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי

„פּוילען האָט נישט קיין אַגרעסיווע פּלענער און וויל איבער קיינעם נישט הערשען“.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט אין דער געזעלשאַפט צו שטודירען אינטערנאַציאָנאַלע טראַקטאַטען געהאַלטען אַ רעדע דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

דער מיניסטער האָט זיך קודם-כל אָפּגעשטעלט אויף דער נויטיגקייט פון אַ שלום-פּאָליטיק לגבי פּוילען. ער האָט אָנגעוויזען, אַז די פעלקער-ליגע ווערט אַלץ מעהר אַ פאָלקאָמע אָרגאַניזאַציע, וועלכע פאַרזיכערט דעם שלום פאַר אַלע פעלקער.

איבערגעהענדיג צו רעדען וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע, האָט מיניסטער זאַלעסקי ערקלערט, אַז די גרעסטע געפאַהר פאַר׳ן שלום איז דאָס, וואָס פון געוויסע זייטען וויל מען שטעלען אונטער אַ פראַגע-צייכען די פּויליש מערב-גרעניצען. דייטשלאַנד בעדראָהט כסדר פּוילען׳ס גרעניצען. פּוילען וועט זיך ענערגיש פערטיידיגען געגען יעדען פרוב פון אַן׳אַטענטאַט אויף פּאָמערן, פּויזען אָדער שלעזיען.

דער מיניסטער האָט ווייטער אָפּגעלייקענט די קלאָגען, אַז פּוילען זאָל וועלען פערטוישען מעמעל אויפ׳ן קאָרידאָר.

בנוגע פּוילען׳ס מזרח-פּאָליטיק האָט מין. זאַלעסקי געזאָגט – איז פריהער די פּאָליטיק פון דער ראַטען-רעגירונג געווען אַ צווייידטיגע. אַנדערש האָט געהאַנדעלט די סאָוו.-רעגירונג און אַנדערש דער קאָמינטערן. איצט קריסטאַליזירט זיך דאָס אויס. פּוילען, פון איהר זייט האָט נישט קיין שום אַגרעסיווע פּלענער בנוגע איהרע שכנים און בפרט בנוגע ליטע. פּוילען וויל איבער קיינעם נישט הערשען.

דער הויפּט-יסוד פון שלום – האָט דער מיניסטער זאַלעסקי פערענדיגט - ליגט אין די אָפּמאַכען, וועלכע ווערען לעצטענס געשלאָסען צווישען פערשידענע מלוכות.

אין די פּאָליטישע קרייזען גיט מען צו דער דאָזיגער רעדע אַ גרויסע בעדייטונג.

קאַרפאַנטי און זיינע לייט פערניסען טרעהרען אויף דער איצטיגער לאַגע.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער אויבער-ראַט פון כ. ד. האָט היינט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג, אויף וועלכע דעפּ. כאָטשינסקי האָט געלייענט אַ רעפעראַט וועגען פּוילען׳ס אינערליכער און אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע. ער האָט אָנגעוויזען, אַז אין לאַנד איז אונזער לאַגע אַן׳אויסער-געוועהנליך קריטישע. אין די לעצטע חדשים האָט פּוילען געליטען אַ גאַנצע רייהע מפּלות אין דער אויסלענדישער פּאָליטיק.

דעפּ. קאָרפאַנטי האָט אָנגעוויזען, אַז דער עקאָנאָמישער מצד ווערט פון טאָג צו טאָג אַלץ ערגער. אין פעברואַר אָדער מערץ איז צו ערוואַרטען אַן׳ אויסערגעוועהנליכען קראַך. אונזער אויסלענדישע פּאָליטיק מוז געפיהרט ווערען אין דער ריכטונג פון לעבען בשלום מיט די שכנים פון מזרח און מערב.

אַלס פרעזעס פון כ. ד. איז אויס געוועהלט געוואָרען דעפּ. כאָטשינסקי.

צוליב נאַפט קאָן זיך אָנצינדען א נייע מלחמה-שרפה

צווישען אמעריקא און מעקסיקא.

ניו-יאָרק, (ספּ. טעל.) די בעציהונגען צווישען מעקסיקאַ און אַמעריקאַ פערשאַרפען זיך פון טאָג צו טאָג. די פעראייניגטע שטאַטען זוכען ענטשלאָסען מיט אַלע מעגליכקייטען צו אונטערשטיצען די אַמעריקאַנער בירגער, בעזיצער פון די גרויסע נאַפט-גרובען אין מעקסיקאַ, וועלכע עס דראָהט צו פערלירען די נאַפט-קאָנצעסיעס אין מעקסיקאַ.

דער מעקסיקאַנער פּרעזידענט קאַללעס האָט ערקלערט, אַז ער איז ענטשלאָסען אויסצוגעבען אַ דעקרעט, וועלכער זאָל אײנגענצען קאָנפיסקירען די נאַפט-גרובען, וועלכע געהערען צו אַמעריקאַנער בירגער, אויף דעם האָט געענטפערט דער אַמעריקאַנישער אַמבאַסאַדאָר, אַז דאָס קאָנפיסקירען פון די נאַפט-קאָנצעסיעס אין מעקסיקאַ, וועלען די פעראייניגטע שטאַאַטען אָננעהמען אַלס אַ פיינדליכען אַרויסטריט געגען אַמעריקאַ.

לאָנדאָן, 9 (ספּ. טעל) אין צוזאַמענהאַנג מיט די רעוואָלוציאָנערע געשעהענישען אין ניקאַראַגוואַ האָט דער מעקסיקאַנישער פּרעזידענט אַרויסגעשיקט אַ בריף צום הויפּט-פיהרער פון ליבעראַלען מיליטער, אַז ער אַנערקענט איהם אַלס פּרעזידענט פון דער ניקאַראַגוער רעפּובליק.

סטאַטיסטיק פון יודישע האַנד-ווערקער-שולען אין פּוילען.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). לויט די אויסרעכנונגען ווייזט זיך אַרויס, אַז ביז צום 1. אָקטאָבער 1926 האָבען זיך אין פּוילען געפונען 9 מענער - האַנדווערקער-שולען אויסגעהאַלטען דורך „אָרט“. די דאָזיגע שולען פערמאָגען 543 שילער.

11 מענער-האַנדווערקער - שולען פון „יקאָ“ מיט 1483 שילער.

9 מיידלעך האַנדווערקער-שולען פון „אָרט“ מיט 688 שילערינס און נאָך אַ רייהע מיידלעך-האַנדווערקער-שולען פון „יקאָ“ מיט 1266 שילערינס.

אין די מענער-שולען קאָסט אויסהאַלטען אַ שילער 419 זלאָטעס אַ יאָהר; ס׳זענען אין זיי בעשעפטיגט 115 לעהרער און 82 אינסטרוקטאָרען.

אין מיידלעך שולען – 72 לעהרערינס און 75 אינסטרוקטאָרען. אויסהאַלטען אַ שילערין קאָסט 254 זלאָטעס אַ יאָהר.

וואַרשאָווער כהלה האָט שוין א בודזשעט.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די וואַרשאָווער קהלה פערוואַלטונג האָט היינט בעשטימט דעם בודזשעט פאַר׳ן נייעם יאָהר אויף אַ סומע פון 4 מיליאָן מיט 478 טויזענד זלאָטעס.

„ס׳ווערט גענומען אין אכט“...

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער ווענדונג פון צענטראַלען יודישען סוחרים-פעראיין צום האַנדעלס - מיניסטער, אַז צו דער קאָמיסיע צו מאַרשען די פרייזען זאָלען צוגעלאָזען ווערען אויך פאָרשטעהער פון די יודישע סוחרים, – האָט זיך בעקומען אַן׳ענטפער, אַז „די ווענדונג ווערט גענומען אין אכט און וועט ערפילט ווערען, ווען ס׳וועט זיין אַ נויטווענדיגקייט דערין“...

עקזאַמענס אויף העברעאיש

וועלען פארקומען אין ווילנער תרבות-סעמינאַר.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) וויצע-פּרעמיער באַרטעל האָט היינט מודיע געווען דעם יידישען „קאָלאָ“, אַז ער האָט אַרויסגעשיקט אַ מיטטיילונג דעם „תרבות“ סעמינאַר אין ווילנא, אַז ער ערלויבט אָפּצוהאַלטען די שילער עקזאַמענס אין דער העברעאישער שפּראַך.

די עקזאַמענס אויף העברעאיש קאָנען זיין אויף אַלע לעהר-געגענשטענדען, אַ חוץ פּוילישע געשיכטע און געאָגראַפיע.

אין קומענדיגען חודש הייבען זיך שוין אָן די עקזאַמענס אין דער העברעאישער שפּראַך.

בעשטימט א נייעם בילדונגס-מיניסטער.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ווי בעוואוסט, איז ביז היינט נישט געווען קיין בילדונגס-מיניסטער, נאָר וויצע פּרעמיער באַרטעל האָט געלייטעט מיט׳ן בילדונגס-מיניסטעריום.

היינט איז נאָמינירט געוואָרען אַלס בילדונגס-מיניסטער דעפּ. דאָברוצקי פון „קלוב-פּראַצי“.

דער נייער מיניסטער איז אַ דאָקטאָר פון סטאַניסלאַוואָוו, און איז געווען אַ מיטגליד פון פעטלוראַ׳ס רעגירונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער נאָמינאַציע, געהען אַרום קלאַנגען אין די סיים - קולואַרען, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי וועט זיך גאָר בקרוב אָפּזאָגען פון דער טעקע אַלס פּרעמיער-מיניסטער און גלייכצייטיג זיך ווענדען צום פּרעזידענט מאָשטשיצקי מיט אַ בקשה ווע-גען בעשטימען באַרטעל׳ן אַלס פּרעמיער-מיניסטער.

מאַרשאַל פּילסודסקי זאָל נאָך דער רעקאָנסטרוקציע זיך אָפּגעבען בלויז מיט מיליטערישע ענינים.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 59 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער נישט-פערגעסענער פאָטער, שוויגערפאָטער און גרויספאָטער

נ״ע רפאל אברהם ז״ל בן ר׳ סרעבנאגורא

(מראדאשיק).

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, דעם 10. יאַנואַר ד. י., 12 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז, וסכאָדניאַ 14, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין טיפען צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

380

געטראָפען דורך דער ידיעה וועגען פריהצייטיגען טויט פון אונזער לאַנג יעהריגען מיטגליד

נ״ע יהושע שאטאן

וועלכער איז געשטאָרבען שבת, דעם 8 יאַנואַר, 7 אין אָווענד אין אָסטראָווצע, דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל די אין טיפען טרויער פערבליבענע אלמנה און יתומים.

די פערוואַלטונג פון שלייטען-שמידיהע-מייסטער-פעראיין און כאַאָפּעראַטיוו „פּושענדזאַ“.

374

די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער יוד. געזעלש. פאַר יתומים-פערזאָרגונג דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל איהרע פערדינסטפולע פערוואַלטונגס-מיטגלידערינס פרוי מ. בעסטערמאַן און ס. אָפּענהיים, צוליב׳ן טויט פון זייער פאָטער

נ״ע שלמה לייב ארבאך

די פערוואַלטונג.

370

וואהל-אָרדינאַציע וועט געענדערט ווערען

דורך אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט.

הסכם צווישען די רעכטע און צענטער-פּאַרטייען.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). אין די סיים-קרייזען שמועסט מען, אַז צווישען די פערשידענע פּאָליטישע גרופּירונגען זאָל שוין האָבען נעקומען צו אַ הסכם וועגען דער ענדערונג פון דער וואָהל-אָרדינאַציע.

דער הסכם זאָל בעשטעהען דערין, אַז די רעכטע און צענטער-פּאַרטייען זאָל איינגעהען אויף געבען די רעגירונג פולמאַכטען, אַז זי זאָל קענען אין דער פאָרם פון אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט ענדערען די וואָהל-אָרדינאַציע.

די רעגירונג זאָל דערפאַר מאַכען די פּאַרטייען אַ קאָנצעסיע, אַז די קאַדענץ פון איצטיגען סיים זאָל פערלענגערט ווערען.

רומענישער אַמבאַסאַדאָר לייקענט

די אַנטי-יודישע עקצעסען אין רומעניען און די אַמעריקאַנער עפענטליכקייט.

ניו-יאָרק. (יט"אַ) דער רומענישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן גרעציאַנו האָט אין אַ בריף צו דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור אין ניו-יאָרק געפרובט אַפּשוואַכען דעם איינדרוק פון די אַנטי-יודישע עקצעסען אין קישינעוו, קאַלאַראַש, בוקאַרעשט און אַנדערע שטעט. שרייבענדיג, דאָס די ידיעות וועגען די עקסצעסען זענען איבערגעטריבענע. די אַלע פּאַרפאַלען האָבען, לויט דער מיינונג פון אַמבאַסאַדאָר, געהאַט זייער אָנהויב אין די געשעהעניש אין טשערנאָוויטץ. דער אַמבאַסאַדאָר טאַדעלט די יודען, וואָס האָבען פערוואַנדעלט דעם דערשאָסענעם שילער פאַליק אין אַ מאַרטירער און דורך דעם אויפגערייצט די רומענישע סטודענטען, און געבראַכט צו נישט בעדייטענדע אַרויסטרעטונגען אין קישינעוו. אין גאַנצען לאַנד, ענדיגט דער אַמבאַסאַדאָר, הערשט פולשטענדיגע רוה. די בעריכטען אין אויסלאַנד זענען „טענדענציעז" און „בייזוויליג".

געגען דעם דאָזיגען בריף איז עפענטליך אַרויסגעטרעטען דער פּרעזידענט פון פערבאַנד פון די רומענישע יודען אין אַמעריקא ה' לעאָ וואָלפסאָן, וועלכער האָט מיטגעטיילט, אַז אַלע פאַקטען פון אַנטי-יודישע עקצעסען אין רומעניען ווערען איצט אויסגעפאָרשט דורכ'ן אַמעריקאַנער יודישען קאָנגרעס און יודיש-אַמעריקאַנישער קאָמיטעט. די רעזולטאַטען פון דער דאָזיגער אויספאָרשונג וועלען זיין מאַסגעבענד פאַר דער עפענטליכקייט.

די קאָנפערענץ פון „איחוד" אין ארץ-ישראל.

רעזאָלוציע צו פעראייניגען די אַרבייטער פון ארץ-ישראל, עגיפּטען, סיריען.

ירושלים, (י.ט.א.) דעם 17. דעצעמבער איז אין תל-אביב פאָרגעקומען די ערשטע קאָנפערענץ פון די עקסטרעם לינקע „איחוד" קלובען און בעזונדערע אַרבייטער-גרופּען פון גאַנץ ארץ-ישראל. די פערהאַנדלונגען זענען געפיהרט געוואָרען אויף העברעאיש אַראַביש און יודיש. בעגריסונגען זענען דערהאַלטען געוואָרען פון ענגלישען ראַט פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, פּראָפינטערן אין מאָסקווע און אַנדערע אַרבייטער אָרגאַניזאַציעס.

מיט בעגריסונגס-רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען די פאָרשטעהער פון דער „פראַקציע" (אַנ'עקסטרעם לינקע גרופּירונג ביי דער הסתדרות העובדים הכללות) און צוויי אַראַבער. דאָס פּרעזידיום איז בעשטאַנען פון 4 יודען און 2 אַראַבער. רעפּעראַטען זענען געהאַלטען געוואָרען וועגען דער איחוד-בעוועגונג, וועגען דער לאַגע פון די אַראַבישע אַרבייטער, פון דער אַרבייטער-יוגענד און די אַרבייטערינס-בעוועגונג.

צווישען אַנדערע זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציעס: 1) צו שטרעבען, אַז די הסתדרות העובדים זאָל פערוואַנדעלט ווערען אין אַ אַראַביש-יודישע אַרבייטער-פעדעראַציע און זאָל צוריק אויפנעמען די אויסגעשלאָסענע מיטגלידער פון דער „פראַקציע". 2) צו פעראייניגען די אַרבייטער פון עגיפּטען, סיריען, לבנון און ארץ-ישראל. 3) צו פּראָטעסטירען געגען די רעפּרעסיעס און געגען שליסען דורך ארץ-ישראל רעגירונג די עקסטרעם לינקע אַרבייטער קלובען.

אַמעריקא שיקט אַנ'עקספּעדיציע צום באַרג-סיני.

ניו-יאָרק, (יט"א) עס ווערען דאָ געמאַכט הכנות צו שיקען אַנ'עקספּעדיציע צום באַרג סיני פון צוויי האָרוואַרד פּראָפעסאָרען: קירסאָפּ לעיק און פּראָפ. ר. פ. בלעק.

די עקספּעדיציע, וועלכע וועט אָפּפאָהרען היינטיגען יאַנואַר, שטעלט זיך אַלס אויפגאַבע צו דערגרייכען דעם שפּיץ פון באַרג סיני און איהם אויסצופאָרשען ווי אויך צו בעזוכען די ביבליאָטעק פון דעם פערצייטיגען מאָנאַסטיר וואָס געפינט זיך דאָרט און עס זענען פערהאַן ווערטפולע מאַנוסקריפּטען אויף גריכיש אַראַביש און סיריש.

שיקאַגער אוניווערזיטעט אַנערקענט יודישע ליטעראַטור אַלס לימוד.

שיקאַגא, (יט"א) דער שיקאַגער אוניווערזיטעט אַנערקענט די יודישע ליטעראַטור אַלס גלייכבערעכטיגער געגענשטאַנד, ווי אַלע אַנדערע געגענשטאַנדען.

נייע סטיפּענדיעס אין העברעאישען אוניווערזיטעט.

ירושלים. (י.ט.א.) דער בעקאַנטער אַמעריקאַנער אינדוסטריעלער ה. י. פרידמאַן האָט דורך דער פערמיטלונג פון ריכטער מעק איבערגעשיקט דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים 100,000 דאָלאַר. די סומע דאַרף פערוועגדעט ווערען אויף סטיפּענדיעס פאַר סטודענטען, וואָס וועלען זיך אויסצייכנען.

קאָנפערענץ פון „הפּועל-המזרחי" אין א"י.

ירושלים, (יט"א) פון 20 ביז'ן 27-טען דעצעמבער איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען די 5-טע קאָנפערענץ פון „הפּועל - המזרחי". בעגריסונגען זענען אָנגעקומען פון הרב הכולל קוק און פערשידענע יודישע נאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונטערלויכע קראַנקהייטען. האַרץ, לונגען און האַרץ-קראַנקהייטען מעשטראַלוגען פון קוואַרץ-ליכט
בערג-זון
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאַג

שטאַרקע רייבונגען צווישען דער פעלקישער און רעפּובליקאַנישער סטודענטשאַפט אין דייטשלאַנד.

בערלין. (י.ט.א.) דאָס פּרעסע-ביוראָ פון פערבאַנד פון די דייטשע סטודענטען טיילט מיט, אַז די פערוואַלטונג פון פערבאַנד האָט צוגעשיקט אַ בריף צו דער היידעלבערגער סטודענטענשאַפט, אין וועלכען זי טיילט מיט, אַז אַלע בעציהונגען צווישען פערבאַנד און די היידעלבערגער סטודענטען ווערען איבערגעריסען. ווי בעקאַנט, האָט זיך די היידעלבערגער סטודענטענשאַפט ענטקעגענגעשטעלט די נאַציאָנאַליסטישע בעשלוסען פון דער פערוואַלטונג פון פערבאַנד פון די דייטשע סטודענטען, וועלכער איז כמעט איינגאַנצען בעהערשט דורך די פעלקישע. עס איז פאָראויסצוזעהען, אַז אין קורצען וועלען פאָרקומען ווייטערע אויסשליסונגען אָדער פרייוויליגע אַרויסטרעטונגען פון די בעזונדערע סטודענטען-אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען נישט מסכים מיט דער הערשענדיגער מעהרהייט פון פערבאַנד.

אַ נייער ליבעראַלער וויצע-מיניסטער פאַר בעסאַראַביע און בוקאָווינע.

בוקאַרעשט, (י. ט. א.) דער קעניג האָט אונטערגעשריבען אַ דעקרעט וועגען בעשטימען דעם געג. רישקאַנו אַלס רעגירונגס-קאָמיסאַר פאַר בעסאַראַביען און בוקאָווינע מיט'ן טיטול פון שטאַטס-סעקרעטאַר.

ווען די „אוניאָן פון די רומענישע יודען" האָט מיט אַנ'ערך 1 יאָהר צוריק אַרויסגעלאָזט אַנ'אויפרוף צו די רומענישע פיהרענדע פערזענליכקייטען, זיי זאָלען אָנגעהמען אַ שטעלונג צום אַנטיסעמיטיזם, איז געגעראַל רישקאַנו געווען דער ערשטער און אויך איינציגער, וועלכער האָט פערעפענטליכט אין „קוריער איזראַעליט" אַנ'ערקלערונג, אין וועלכער ער האָט שאַרף געטאַדעלט די אַנטיסעמיטישע סטודענטען און אַרויסגעזאָגט זיינע סימפּאַטיעס די יודען. אין זיין געבוירט-שטאָדט וואַסלוי, איז געג. רישקאַנו זעהר פּאָפּולער און בעליבט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

אַ טרויער-אַקאַדעמיע צום אָנדענקען פון אחד-העם.

קאָנדאָלענצען פון סער הערבערט סעמיועל און אַנ"ר.

לאָנדאָן. (י.ט.א.) דאָס הויפּט-ביוראָ פון דער ציוניסטישער וועלט-אָרגאַניזאַציע האָט איינגעאָרדנעט אַ גרויסע טרויער-אַקאַדעמיע צום אָנדענקען פון אחד-העם, ס'זענען אָנוועזענד געווען אַלע מיטגלידער פון עקזעקוטיוו, פון דער ענגליש ציוניסטישער פעדעראַציע. דאָס ביוראָ בעאַמטע א. א. וו.

דער ערשטער האָט גערעדט נחום סאָקאָלאָוו, וועלכער האָט טיף געריהרט געשילדערט די גרויסע פערזענליכקייט פון אחד-העם. סאָקאָלאָוו האָט אחד-העם'ן בעצייכענט אַלס זיין פיהרער און לעהרער. די גאַנצע ציוניסטישע וועלט, האָט סאָקאָלאָוו געזאָגט, איז איינגעהילט אין טרויער צוליב אחד-העם'ס טויט. ביז די לעצטע טעג האָט אחד-העם געהאַט די גרעסטע עמפּינדליכקייט און די פרישקייט פון געדאַנק. אחד-העם האָט דערלעבט צו זעהען ווי עס האָט זיך אָנגעהויבען פערווירקליכען זיין טרוים וועגען „מרכז רוחני אין ארץ ישראל". ער האָט זוכה געווען צו לעבען און שטאַרבען אין אַ יודישע שטאָדט.

נאָכדעם האָבען גערעדט לעאָן סימאָן און דר. פייוועל און אַנדערע.

ירושלים. (י.ט.א.) דער געוועזענער נציב העליון אין ארץ-ישראל סער הערבערט סעמיועל האָט צוגעשיקט פון לאָנדאָן אַ מיטליידס טעלעגראַם צום טויט פון אחד-העם, אין וועלכען ער דריקט אויס זיין טיפע סימפּאַטיע פאַר דער פערזענליכקייט פון פערשטאָרבענעם און בעצייכענט איהם אַלס גייסטיגען פיהרער, וועלכער האָט געגעבען פיל אָנרעגונגען צו די לייסטונגען פון יודענטום.

פון אַלע עקען פון דער וועלט קומען אָן צו דער פאַמיליע פון אחד-העם הונדערטער קאָנדאָלענץ-דעפּעשען.

פאַר 3 זל. עלעקטריש ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצואָהלען וועכענטליך פאַר יעדען פ.
פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלען
פ. לעווין,
קאָנסטאַנטינער 58, פראָנט-געוועלב

עס קלינגט שוין איז גאַנץ לאָדז,
אַז אַלע אַרט ביטען. פאָראַניעס, רעקורמען, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס,- פינאַנס,- אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ
„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצומאָנען מיט אייגענע קאָסטען. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע וואַרשאַווער פירמע א. נ. J. KRZYPOW האָט עריפענט -:- אין -:-
לאָדז, 16 בענעדיקטא 16
אַ מעבעל-לאַגער
קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנען, ניי-מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען, אַנטיקען און פעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך
682

בילליגער!
דערמיט דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער געעהרטען פריינד ה' פנחס יולעהיטש, צוליב'ן טויט פון זיינע אונפערגעסלכע קינדער
נ. ע. רייזעלע און נטע'לע
זייט פון גאָט געטרייסט!
די פערוואַלטונג פון בערשטען-בינדער-סעקציע ביים צענטראַלען האַנדווערקער-קלוב (פּאָלודניאָווא 4).

די מאָדערנסטע

לאַמפּען
פאַר שפּייז-צימער און קאַבינעטען קויפט זיך אַמבעסטען צו פאַבריק-פרייזען נור ביי
א. י. אייזנער, פּאָלודניאָווא 25

אַכטונג, ה' פרייזערס!
העלנישע וואַסער 3.80 זל. אַ קילאָ.
בלומען-וואַסער 3.80 זל. אַ קילאָ.
ווערשטעטאַל 3.20 זל. אַ קילאָ.
ראָזן-זייף Pixin 7.80 זל. אַ קילאָ
אַלץ בעקומט איהר אַמביליגסטען נור אין דער
פּערפומעריע פון
י. דרוקער, זאַוואַדזקא 11

לאָדז. 10. יאַנואַר. 1927

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 10. יאַנואַר. 1927

אַ ביישפּיל

פון פערשפּילטען שפּיל.

די ענגלענדער זענען ווידער אַריין אין האַנקאַו. זיי האָבען אָבער פון דאָרט געמוזט אַרויסגעהן צוליב די גאַסען-קאַמפען, וואָס זענען דאָרט פאָרגעקומען. דאָס מיליטער, וואָס שטעהט אונטער'ן איינפלוס פון די קאָמוניסטען, די פאַבריקס- און פּאָרט-אַרבייטער האָבען בעזעצט דעם ענגלישען קוואַרטאַל און געצוואונגען דעם ענגלישען גענעראַל-קאָנסול צו פערלאָזען די שטאָט.

דאָס איז דער ערשטער פאַל, אַז אַן אייראָפּעאישע מאַכט זאָל נאָכקומען אַ כינעזישען אולטימאַטום. ס'איז אָבער נישט געווען קיין אויסוועג, די פרויען און קינדער זענען שוין אָפּטראַנספּאָרטירט געוואָרען קיין שאַנכאַי, ס'איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק און ענגלאַנד האָט דאָס אַלץ געמוזט צוזעהען און שווייגען.

די פּאָליטיק פון די צענטראַל-מאַכטען אין כינא האָט אַליין אויף זיך צוגעגרייט דעם קאַנטשיק, יעדע אייראָפּעאישע רעגירונג האָט זיך אויסגעהאַלטען אין כינא אַ גענעראַל, וועלכער האָט זיך בעמיהט איינצונעהמען, וואָס גרעסערע שטחים ערד, און געבען דער בעטרעפענדער מלוכה נייע פינאַנציעלע קאָנצעסיעס, דערווייל האָבען זיך געשטאַרקט די נאַציאָנאַליסטען און ווילען נאָכגעהן נאָכ'ן ביישפּיל פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל, וואו די טערקישע רעגירונג האָט אַראָפּגעוואָרפען פון זיך דעם יאָך פון די אייראָפּעאישע מלוכות.

דער אופן, ווי-אַזוי די כינעזישע פראַגען זענען בעהאַנדעלט געוואָרען דורך די גרויס-מאַכטען, האָט געטראָגען די שטראָף אין זיך. אויפ'ן כינעזישען באָדען געפינען זיך ענגלאַנד, פראַנקרייך, יאַפּאַן, איטאַליען און רוסלאַנד, זיי אַלע מיינען כלומרשט די טובה פון די כינעזער און פערשטעהען דערונטער באַהן-קאָנצעסיעס אָדער אַנדערע פערדינסטען. דאָס האָט געבראַכט צו דעם בירגער-קריג אין כינא און די כינעזישע יוגענד האָט זיך אָנגעהויבען צו בעקענען מיט אַלערליי געוועהר און מיט דער מלחמה-קונסט.

כינא האָט זיך אין גייסטיגען זין גאָרנישט כמעט געהאַט אויסצולערנען פון איהרע פערפאָלגער און אַפּוטרופּסים, די כינעזישע עטיק און סאָציאַלע אָרגאַניזאַציע איז זיכער נישט ערגער, ווי אין אייראָפּאַ, די כינעזישע יוגענד האָט זיך טאַקע דערקענט דערויף און האָט אָפּגעוואָרפען די טובות פון די אייראָפּעאישע רעגירונגען און אַלס העלפער זיך גענומען דעם וועג פון דעם לייכטסטען ווידערשטאַנד — די קאָמוניסטען.

די אייראָפּעאישע דיפּלאָמאַטיע וועט איצט לעבהאַפט אַרבייטען, כדי דאָס פייער אין כינא צו לאָקאַליזירען. ענגלאַנד איז צוריקגעקומען קיין האַנקאַו און זי וועט זיך צוזאַמען מיט אַמעריקאַ געפינען אַ פאָרמולע, ווי אַזוי צו אָרגאַניזירען אַ נייע איינטיילונגס-קאָנפערענץ בנוגע כינא. ס'איז אָבער איצט אַ גרויסער ספק, צי דאָס וועט זיך שוין איצט איינגעבען, דער ביישפּיל פון האַנקאַו איז שוין גענוג, כדי צו וויסען. אַז דאָס שפּיל אין כינא איז שוין פאַר די אייראָפּעאישע מלוכות פערשפּילט.

מ. צ.

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פּעטריקאַווער 50, טעל. 22-36
אויפנאַהם שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

די פּערספּעקטיווען פון דעם נייע-פּראָיעקטירטען פּרעסע-געזעץ.

פון דעפּ. אַדוו. א. האַרטגלאַס. (פּרעזעס פון יודישען „קאָלאָ").

מיר קענען נאָך נישט דעם גענויען אינהאַלט פון דעם פּראָיעקטירטען נייעם פּרעסע-געזעץ, אָבער שוין פון די קליינע נאָטיצען אין די צייטונגען קאָן מען פאָראויסזעהען, וואָס פאַר אַ „גליק" דער נייער דעקרעט וועט אונז ברענגען. דער נייער דעקרעט וועט אָפיציעל נישט איינפיהרען די צענזור, אָבער דורך גרויסע געלד-שטראָפען, דורך דער סאָלידאַרישער פעראַנטוואָרטליכקייט פון די רעדאַקטאָרען, אויטאָרען, אַרויסגעבער און אַפילו פערוואַלטער פון דרוקערייען פיהרט ער איין אַזאַ מין אינערליכען טעראָר, אַז יעדער וועט האָבען מורא בעשטראָפט צו ווערען פאַר פרעמדע חטאים און יעדער וועט אַליין צענזורירען דעם אַנדערען: דער רעדאַקטאָר וועט צענזורירען דעם אויטאָר, דער אַרויסגעבער — דעם רעדאַקטאָר און דער פערוואַלטער פון דער דרוקעריי וועט צענזורירען זיי אַלע. די צענזור וועט זיין נאָך ערגער און שאַרפער ווי די רעגירונגס-צענזור, ווייל קיינער פון די צענזאָרען וועט נישט וויסען, וואָס אייגענטליך קאָן נישט געפעלען דער מאַכט און יעדער וועט זיין צו פאָרזיכטיג, נאָך מעהר צוליב דעם, וואָס די שטראָפען וועט מען מוזען בעצאָהלען נאָך איידער דער פסק פון דעם געריכט וועט אַריינטרעטען אין קראַפט.

ווען מען נעהמט דאָס אין אַכט, קאָן מען זיין שטאַרק מסופק, צי דער פּאַראַגראַף 105 פון דער קאָנסטיטוציע וועט בלייבען אין קראַפט. אָבער נישט דאָס איז דער עיקר. דער טעקסט איז, אַז מען וויל דורך אַ שטרענגען פּרעס-געזעץ דערשטיקען די אָפּאָזיציע. און אויב ביי דעם ערשטען דעקרעט האָבען די רעכטע פּאַרטייען אין סיים פּראָטעסטירט נאָר געגען דער פאָרם פון דעם דעקרעט און געגען דער אַדמיניסטראַטיווער יוסטיץ, האָבען זיי איצט געפאָדערט, אַז דער סיים זאָל פון זיך אַרויסגעבען אַ שטרענגען פּרעסע-געזעץ, וואָרום די רעכטע פערלירען נישט די האָפנונג, אַז זיי וועלען נאָך שטיצען די מאַי-רעגירונג, אָדער — און דערויף זענען שוין דאָ געוויסע בעווייזען — זיי וועלען אַסימילירען די מאַי-רעגירונג מיט זיך און דאַמאָלט וועט דאָס פּרעסע-געזעץ זיין אַן אויסגעצייכענטער מיטעל אין דעם קאַמף געגען... די מאַי-מענשען.

איבערהויפּט איז שווער צו פערשטעהן פאַרוואָס די איצטיגע רעגירונג הויבט אָן די פערווירקליכונג פון דער קאָנסטיטוציע גראָד מיט די בעגרענצונגען פון דער פּרעסע-פרייהייט!

מיר פערשטעהען גוט, אַז די רעגירונג וויל קעמפען געגען דער אַגיטאַציע, וואָס ס'פיהרט געגען איהר די ענדעציע. אָבער דעם קאַמף מוז מען פיהרען אַנדערש. וואָס וועט העלפען דאָס געזעץ, אויב די אויספיהרענדע בעאַמטען וועלען איהם אַנווענדען נור געגען... די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, און די רעכטע וועלען ווייטער בושעווען? וואָס וועט נוצען דאָס געזעץ, אויב די געריכטען וועלען פריישפּרעכען די רעכטע צייטונגען און די פּראָקוראָרען וועלען איבערהויפּט זיי נישט בעשולדיגען אין דעם בעסטען פאַל נישט אַפּעלירען?

אונזערע ביזאָהעריגע געזעצען זענען אויך גענוג שטרענג. אָבער מען וויל זיי נישט אַנווענדען. וועלכער פּראָקוראָר, וועלכער יוסטיץ-מיניסטער האָט זיך געוואָגט צו בעשולדיגען דעם „ראַזוואָי" פון דעם אַרטיקעל 129 פון רוסישען שטראָף-קאָדעקס, פאַר דעם פערשפּרייטען פון שנאה צווישען די פערשידענע טיילען פון דער בעפעלקערונג? ווען מען האָט דעם 5. אַפּריל 1923 אין גאַנץ וואַרשא געשלאָגען יודען אַלס נקמה דערפאַר, וואָס די באָלשעוויקעס האָבען דערהרג'עט דעם גלח בוטקיעוויטש — האָט מען דאַן אָנגעקלאָגט כאָטש איינעם פון די כוליגאַנעס פון דעם אַרטיקעל 122 פון רוסישען שטראָף-קאָדעקס, הגם מיר האָבען דאָס געפאָדערט אין אַ אינטערפּעלאַציע? — ניין? מען האָט איינציגע מענשען בעשטראָפט נאָר לויט דעם אַרט. 262 פאַר... שטערען די עפענטליכע אָרדנונג, און דערונטער האָט מען בעשטראָפט טאַקי אָנגעגריפענע יודען.

אַזעלכע פאַקטען וואָלטען מיר געקאָנט ברענגען אַ סך — אָבער דאָס איז שוין אַן אָפּגעדראָשענע זאַך. ווייל מען אָפּשוואַכען די רעאַקציע — דאַרף מען זעהען, אַז די פּרינציפּען פון דער קאָנסטיטוציע, די פּרינציפּען פון גלייכהייט און פרייהייט זאָלען באמת איינגעפיהרט ווערען אין לעבען. עס זענען אין דער קאָנסטיטוציע פאַראַן פּרינציפּען, אָהן וועלכע עס וועלען נישט העלפען קיין שום געזעצען.

מען דאַרף האַנדלען אַנדערש — אָפּשאַפען די בעגרענצונגען, איינפיהרען פרייהייט און גלייכהייט, בעשטראָפען און אָפּזאָגען אַלע בעאַמטע, וואָס טרייבען די אַנטי-קאָנסטיטוציאָנעלע פּאָליטיק, וואָס שטיצען אונטער די רעאַקציע. דאַמאָלט וואָלט הערשען אין לאַנד צופרידענקייט און די אַנטי-מלוכה'שע אַגיטאַציע, סיי רעכטע, סיי לינקע, וועט אויפהערען אָהן דעם פּרעסע-געזעץ.

אָבער אויב מען וועט פיהרען די פּאָליטיק פון אַזעלכע פּרעסע-געזעצען און אויב מען וועט זיך גלייכצייטיג שטענדיג אַרומקוקען, וואָס ס'זאָגען די רעכטע, און אויב מען וועט האָבען, ווי אין דער לעצטער צייט מורא פאַר די רעכטע — וועט מען סוף כל סוף אַריינפאַלען אין די אָרעמס פון די רעכטע. דער מאַי וועט געהן לאיבוד...

דער רב און דער גלח.

צו דער לאַגע פון די גייסטליכע אין רוסלאַנד.

אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פון מאָסקווע צום „פאָרווערטס" שרייבט ז. וועגדראָף.

אַוועק די צייטען ווען דער רב און דער גלח האָבען געפיהרט וכוחים וועגען דעם, וועמענס גלויבען איז בעסער. איצט זענען זיי שוין לאַנג געקומען צום בעשלוס, אַז אייגענטליך דינגען זיי ביידע איין זאַך, און זיי האָבען נישט פאַרוואָס צו קריגען זיך. ווער רעדט ביי אונז אין סאָוועטען-רוסלאַנד איז די פריינדשאַפט צווישען זיי אַזוי גרויס, ווי די רוסישע פּאָפּעס און די יודישע רבנים וואָלטען געווען לייבליכע שוועסטער-קינדער.

ביידע זענען נעבעך אין גלות. ביידע ליגען צעהן קלאַפטער אין דער ערד, האַלט מען זיך צוזאַמען ווי פריינד אין אַ צרה.

טשעפּען טשעפּעט זיי טאַקע קיינער נישט, נאָר קיין גרויסער יחוס און קיין גרויסע בעקוועמליכקייט איז עס נישט צו זיין „אַ דינער פון קולט" — ווי זיי ווערען אָנגערופען אויפ'ן קאַזיאָנעם לשון.

אי לייט בעטראַכטען זיי פאַר איבעריגע, אי זיי אַליין פיהלען זיך נישט שטאַרק נויטיג אויף דער וועלט.

און היינט טאַקע די ביטערע פרנסה! וואָס, מ'שטיינס געזאָגט, קען שוין האָבען אַ גלח, ווען ער דאַרף אויסקוקען אויף דער גוט-האַרציגקייט פון זיין „טשערעדע" — די דאַוונער אין זיין קירכע? נישט בעסער איז די לאַגע פון די רבנים „להבדיל": רבנים זענען אַפילו פאַראַן אין יעדער שטעדטעל דריי, אָבער צום לעבען קריגט קיין איינער נישט.

פיהלען זיי טאַקע מיט איינער דעם אַנדערען און גיסען אויס איינער פאַר'ן אַנדערען זייערע ביטערע הערצער.

צווישען די קור-געסט אויף דעם קור-אָרט, וואו איך בין, געפינען זיך עטליכע רבנים און עטליכע גלחים. קענט איהר אָפט זעהן אַ רב מיט אַ גלח פיהרענדיג אַ געמיטליכען שמועס.

אָט זיצען אין פּאַרק אויף אַ בענקעל אַ רב מיט אַ גלח. ביידע האָריגע, ביידע בערדיגע, ביידע געדיכט-ברעמיגע, ביידע מיט היבשע נעזער און מיט פליישיגע ליפען. טוט זיי ביידען אָן אין גלייכע קליידער און איהר וועט נישט דערקענען ווער פון זיי איז דער רב און ווער — דער גלח.

זיצענדיג נעבען זיי, כאַפּט מיין אויער נישט ווילענדיג שטיקלעך פון זייער האַרץ-צו-האַרץ שמועס. די טהעמאַ איז: „פע, גאָר פע!" „שייך פע, פע וואָס פע הייסט!"...

ביידע בעקלאָגען זיך אויף שווערע צייטען, אויף דעם אונטערגאַנג פון דער רעליגיע, און דער עיקר — וואָס עס איז נישטאָ קיין פרנסה. דער גלח איז מקנא דעם רב:

— ביי אייך, יודען, איז מען געוואוינט צו געבען. ביי אונז אָבער ווייס מען אַפילו נישט, וואָס דאָס מיינט.

— עס, אויך נישט וואָס אַ מאָל — מאַכט דער רב אַוועק מיט'ן האַנט.

צי דער דאָזיגער רב וויל נישט אַרויסרופען זיין פריינד'ס קנאה, צי ער האָט טאַקי קיין מזל נישט געהאַט — ווי די מעשה איז, האָט ער דאָס מאָל געזאָגט נישט אמת, ווייל געקומען איז ער אַהער, ווי דאָס רוב רב'לעך, נישט אַזוי פערריכטען זיין געזונד, ווי פערריכטען זיינע פינאַנסען.

אַהער, אויפ'ן קור-אָרט קומען זיך צונויף יודען פון אַלע עקען, צווישען זיי אַ סך „נעפּליים" (סוחרים) און סתם פערמעגליכע מענשען. דער עולם איז דאָ געשטימט יום-טוב'דיג, איז מען ווייכהאַרציגער, פרייגעביגער.

און אַזאַ רב'ל ווייס וועגען יעדען איינעם, וואָס קען געבען אַ קערבעל: ער ווייס ווער ער איז, פון וואַנען ער איז און וואָסער איז. געהט ער אום פון איינעם צום צווייטען און בעקלאָגט זיך אויף זיינע קראַנקהייטען, דערצעהלט וועגען זיין ווייב, די שוואַכע, וועגען זיין טאָכטער די כלה-מויד, וועגען די שווערע צייטען פאַר רבנים בכלל און וועגען זיין דלות בפרט. און דאָס אַלץ מיט אַ זיפץ, מיט אַ שווערען קרעכץ מיט אַ פסוק פון דער תורה, מיט אַ משל, מיט יעדערען לויט זיין לומדות און לויט דער נדבה, וואָס ער ערוואַרט פון איהם. נאָר דער אויספיהר איז שטענדיג דער זעלבינער:

— וויפיל גאָט העלפט... איהר וועט דאָך אַ תלמיד חכם נישט לאָזען פאַלען...

און יודען גיבען, ווער צוליב דעם, ווייל ער וויל זיך אָפּשעפּען און ווער צוליב די חניפות, וואָס ער האָט בעקומען.

— שווערע, שווערע צייטען! — זיפצט דער גלח.

— יאָ, שווערע — איז איינפערשטאַנען דער רב — נאָר דער אויבערשטער וועט נישט פערלאָזען.

דער שמועס איז ווייטער אַנגעגאַנגען אין דער זעלביגער ריכטונג.

נאָר אָט האָבען זיך בעוויזען אַ לוסטיגע חבריה יונגוואַרג, לאַכענדיג, שטיפענדיג און טומלענדיג זענען זיי געגאַנגען איבער'ן פּאַרק, פערהילכענדיג די לופט מיט זייערע פרעהליכע קולות. מען האָט געזעהן, אַז דאָס לעבען שלאָגט אין זיי ווי פון אַ קוואַל און יעדער קלייניגקייט רופט ביי זיי אַרויס פרעהליכען געלעכטער.

פערבייגעהענדיג דאָס ביינקעל, אויף וועלכען עס זענען געזעסען דער רב מיט'ן גלח, האָבען זיי זיך אָהן שום אורזאַך צולאַכט אויפ'ן קול און גענומען אונטערזינגען די בעוואוסטע „קאָמסאָמאָלישע" (יונגע קאָמוניסטען) שפּאָטישע לידעל:

„סערגיי פּאָפּ, סערגיי פּאָפּ,
סערגיי דיאַקאָן אי דיאַטשאָק" — און אַזוי זינגענדיג זענען זיי ווייטער געגאַנגען.

דעם גלח'ס אויגען האָבען זיך אָנגעצונדען מיט אַ ווילדען כעס. נאָר חברה יונגוואַרג האָט ער אַ וואָרט נישט געזאָגט, אויסגעגאָסען האָט ער זיין האַרץ פאַר זיין פריינד דעם רב, אָבער הויך אויפ'ן קול, ווי ער וואָלט געזוכט מיטגעפיהל ביי די אַרומיגע.

— פּאַסמאַטריטע קאַקאַיאַ טיעפּער פּאַשלאַ מאַלאַדיאָזש (זעהט וואָס פאַר אַ יונגער דור ס'האָט זיך איצט בעוויזען) — האָט ער אויפ'ן גלח'שען שטייגער זיך בעקלאָגט — אָזאָרניקעס, עזות-פּנים'ער, ליידאַקעס, קיין דרך ארץ נישט פאַר גאָט, נישט פאַר לייטען. און וואָס וועט פון זיי אויסוואַקסען? — ראַזבאָיניקעס, גזלנים, גנבים, בעזבאָזשניקעס (אַפּיקורסים)... און זעהט די מיידלעך זייערע — אויך נישט בעסער... אי וואָאָבשטשע קאַקאַיאַ טיעפּער פּאַשלאַ זשענטשינאַ (און בכלל וואָס פאַר פרויען ס'האָבען זיך איצט בעוויזען!) — געהען אום כמעט נאַקעטע, אַ חרפה און אַ שאַנדע... גאַסען-פרויען, אמת'ע גאַסען-פרויען, חצופות, הולטאַיקעס!... און ווי אויסגעלאַסען זיי קוקען אויף אונז, פּשוט אַ שאַנד — טפוי!..

דער רב האָט מיטפיהלענדיג געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, נאָר אונטערהאַלטען דעם שמועס אין דעם זעלביגען טאָן אין געגענוואַרט פון ווייטיגע מענשען, וועלכע ער קען נישט, האָט ער געהאַלטען פאַר נישט גלייך, ער האָט דעריבער בלויז אַ קנייטש געטאָן מיט די אַקסלען און דרעהענדיג מיט'ן גראָבען פינגער, האָט ער מיט אַ גמרא-ניגון אויסגעזונגען:

— איז זיי אויף אונז מעגען כאָטש קוקען, און מיר אויף זיי טאָרען אַפילו קוקען אויך נישט, כע, כע!...

אָט אַזוי האָט ער מיט אַ קליינעם שפּיצעל אָפּגעווענדעט דעם נישט-פּאַסיגען שמועס פון זיין פריינד דעם גלח.

נייער פאָלקסבלאַט
10. יאַנואַר 1927.

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
10. יאַנואַר 1927.

10
מאָנטאָג
ז
שבט תרפ"ז

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9

לאָדזער סחורות
היין פערסיען, גריכענלאַנד און מעסאָפּאָטאַמיען.

(–) פאַר דער לעצטער צייט קומען אָן אַלץ מעהר אָפּערטען אויף טעקסטיל-סחורות פון מעסאָפּאָטאַמיען, פערסיען, גריכענלאַנד פון די דאָרטיגע הורט-סוחרים. די אָפּערטען זענען נוגע אונזערע גלאַז-עמאַל-אויסאַרבייטונגען, בוימוואָלענע סחורות, גאַלאַנטעריע א.א.וו. קיין פערסיען ווערען די סחורות טראַנספּאָרטירט דורכ'ן טערקישען טעריטאָריום מיט דער באַהן און פון דאָרטען מיט קעמלען.

די אַזיאַטישע און באַלקאַנישע אימפּאָרטערען פון אונזערע סחורות בעמיהען זיך צו בעקומען פערטרעטונגען פון פּוילישע פאַבריקאַנטען.

עקספּאָרט
זיך פערקלענערט.

דער עקספּאָרט פון טעקסטיל סחורות אין דעצעמבער איז ווייטער געפאַלען און האָט בעטראָפען 3,429,330 זלאָטעס, פון דעם איז קרוב פאַר 2 מיליאָן עקספּאָרטירט געוואָרען קיין רומעניען. שטאַרק איז געפאַלען דער עקספּאָרט קיין עסטרייך, אונגאַרן, יוגאָסלאַוויען, ווי ס'איז פאָראויסצוזעהען וועט דאָס פאַלען פונ'ם עקספּאָרט דויערען ביז אַפּריל.

אוי דער קוואָרום!
דאס חולאת פון דער קהלה.

(*) די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג איז נישט פאָרגעקומען, ווייל ס'איז נישט געווען קיין קוואָרום.

אין יתומים-הויז
אויף פּולנאַצנאַ 38.

נעכטען האָט די פערוואַלטונג פון יתומים-הויז (פּולנאָצנאַ 38), איינגעלאַדען אַ רייהע געסט און פאַר זיי דעמאָנסטרירט די ערפאָלגען, וואָס די שילער האָבען געמאַכט אין יודיש און העברעאיש. די געסט האָבען עקזאַמענירט די קינדער (יונגלעך און מיידלעך) און זענען געבליבען זעהר צופרידען מיט די דערגרייכטע ערפאָלגען. נאָכדעם האָבען די קינדער געזונגען יודישע און העברעאישע לידלעך, וועלכע האָבען זעהר אויסגענומען. די געסט האָבען אויסגעדריקט דעם פערלאַנג, אַז כדי די עלטערע קינדער, וואָס קענען נישט קיין יודיש זאָלען אויך פערשטעהן די געזונגענע לידלעך, זאָלען די לידלעך איבערגעזעצט ווערען אויף פּויליש.

אויסשטעלונג פון מאַנע קאַצ'ס בילדער אין לאָדז.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די בילדער-אויסשטעלונג פון דעם בעריהמטען קינסטלער מאַנע קאַץ אין וואַרשאַ אַ גרויסען ערפאָלג. די אויסשטעלונג ווערט טעגליך בעזוכט דורך טויזענדער מענשען און די ענטציקונג איז אַן'אונגעהויערע.

דעם 29. ה. ח. ווערט שוין די אויסשטעלונג איבערגעטראָגען קיין לאָדז און זי וועט פאָרקומען אין דער שטאָטישער קונסט-גאַלעריע אין שיענקיעוויטש-פּאַרק.

פאַר די ליב-האָבער פון יודישער קונסט, וועט די דאָזיגע ידיעה זיכער זיין אַן'אָנגענעהמע איבעראַשונג.

צוזאַמענפאָהר פון קרייז-פאַבריקאַנטען

(–) נעכטען איז אין לאָקאַל פון לאָדזער פערבאַנד פון די מיטעלע און קליין טעקסטיל-אינדוסטריעלער (זאַכאָדניאַ 68) פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון די פערבאַנדען פון קליינער און מיטעלער טעקסטיל-אינדוסטריע אין דער לאָדזער וואָיעוואודזטוואָ.

צום צוזאַמענפאָהר זענען געקומען פערטרעטער פון טורעק, זד. וואָליאַ, זעלעוו, אַלעקסאַנדער, קאָנסטאַנטינאָוו און בעלכאַטאָוו.

די קאָנפערענץ האָט געעפענט דער פאָרזיצער פון לאָדזער פערבאַנד ה' ביבערגאַל. נאָכדעם ווי ער און דער וויצע-פרעזעס פון פערבאַנד ה' אבער. לאָט האָבען בעקענט די פערזאַמעלטע מיט די אויפגאַבען און צילען פון דער קאָנפערענץ איז אַלס פאָרזיצער געוועהלט געוואָרען ה' ביבערגאַל און ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ דיסקוסיע.

בעת דער דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט כמעט אַלע פראָווינצער דעלעגאַטען האָט זיך אַרויס געוויזען, אַז הגם די קליינע און מיטעלע פאַבריקאַנטען זענען אָרגאַניזירט אין איינצעלנע פעראיינען, זענען זיי אָבער צווישען זיך נישט פערבינדען און עס הערשט דעריבער נישט קיין איינהייטליכקייט צווישען זיי. צוליב דעם האָבען זיי נישט געקענט ביז איצט, פאָרנעהמען קיין איינהייטליכע אַרויסטרעטונגען ביי דער רעגירונג און אַנדערע אָפיציעלע אַמטען, הגם די בעדערפעניש אין אַזעלכע אַרויסטרעטונגען האָט זיך זעהר פיל געלאָזט פיהלען. צוו. אַנד. איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז לעצטענס זענען פאָרגעקומען פיל קאָנפליקטען צווישען די פאַבריקאַנטען, וועלכע בעשעפטיגען זעהר פיל כאַלופניקעס, און די קראַנקען-קאַסעס, ווייל די קוואַליפיקאַציע פון „כאַלופניק" לויט'ן פערזיכערונגס-געזעץ פון 1920. איז נישט קיין גענויע און שאַפט פלאַץ פאַר קאָנפליקטען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די פראַגע אויפצוקלערען. נאָך דער אַדורכגעפיהרטער דיסקוסיע איז איינשטימיג פעסטגעשטעלט געוואָרען די נויטיגקייט פון אַן אַלגעמיינער אָרגאַניזאַציע אויפ'ן גאַנצען געביט פון דער וואָיעוואודזטווע און ס'איז בעשטימט געוואָרען אַ ספעציעלע קאָמיסיע, וועלכע זאָל צוגרייטען אַ פראָיעקט פון אַ סטאַטוט פאַר אַ צענטראַלען-פערבאַנד אויף דער גאַנצער וואָיעוואודזטוואָ. דערביי ווערט אַלס יסוד גענומען דער לאָדזער פערבאַנד. אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען די ה"ה: בנימין גליקסמאַן און ד"ר יאַקאָבזאָן פון לאָדז; ס. רובינשטיין (זד. וואָליאַ); י. פראָמער (קאָנסטאַנטין); י. שמוֹ (טורעק); טאָפּאָלעוויטש (בעלכאַטאָוו), ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צוציהען צו דער קאָמיסיע פערטרעטער פון זגערזש, פאַביאַניץ און טאָמאַשאָוו.

אין צוזאַמענהאַנג מיט אַ גאַנצע רייהע פראַגען איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצואַרבייטען מעמאָריאַלען, וועלכע זאָלען פאָרגעשטעלט ווערען די מיניסטעריום'ס פון האַנדעל און אינדוסטריע, פינאַנץ און אַרבייטס-מיניסטעריום. אין די דאָזיגע מעמאָריאַלען זאָל אָנגעוויזען ווערען, אַז מיטעלע און קליינע פאַבריקאַנטען, וועלכע בילדען אַ בעדייטענדען שיכט פון דער אינדוסטריע, זענען ביז איצט נישט רעפרעזענטירט געוואָרען אין די עפענטליכע און רעגירונגס-אינסטיטוציעס, ווייל זיי זענען נישט געווען צענטראַליזירט. די רעפרעזענטאַנץ פון די גרויסע און מיטעלע טעקסטיל-פערבאַנדען קען נישט בעטראַכט ווערען פאַר זייער פולקאָמער פערטרעטערשאַפט, ווייל זייערע אינטערעסען פאַלען נישט שטענדיג צוזאַמען און אונטערשיידען זיך אין פיל פרטים.

אין די מעמאָריאַלען זאָלען אַרויסגערוקט ווערען די פאָסטולאַטען פון די דאָזיגע אינדוסטריעלער בנוגע שטייערן און פינאַנץ-פּאָליטיק, אַרבייטס-פערזיכערונג, האַנדעל א. א. וו.

כדי אויסצואַרבייטען די דאָזיגע מעמאָריאַלען איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע פון די ה"ה: ב. גליקסמאַן, ד"ר יאַקובזאָן, וול. היימאַן (טורעק), סט. ראַפּאָרט (זעלעוו), טאָפּעלעוויטש און רובינשטיין.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די פאָרטזעצונג פון דער קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען, זונטאָג, ד. 23 יאַנואַר. ביז צו יענער צייט זאָל שוין זיין אויסגעאַרבייט דער צענטראַלער סטאַטוט, וועלכער וועט אויף דער קאָנפערענץ אָנגענומען ווערען.

הויז-בעזיצער, וועלכע וועלען נישט רעמאָנטירען זייערע הייזער,
ווערען שטרענג בעשטראָפט.

(מ) אין קרייז-געריכט איז פאָרגעקומען דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון יאַן קוויאַטקאָווסקי, הויז-בעזיצער פון זגערזשער 79.

די וואוינונגס-אינספעקציע האָט פעראָרדענט, אַז ה' קוויאַטקאָווסקי זאָל רעמאָנטירען דעם דאַך אין דער וואוינונג פון אַנדזשעי בודע. אַזוי ווי ה' קוויאַטקאָווסקי האָט די פעראָרדנונג נישט אויסגעפיהרט איז ער אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געריכט און דאָס געריכט האָט צוגע'פסק'נט, אַז די פעראָרדנונג פון וואוינונגס-אַמט זאָל אויסגעפיהרט ווערען; אין פאַל ווען קוויאַטקאָווסקי וועט דעם רעמאָנט נישט מאַכען, זאָל דעם רעמאָנט אויספיהרען דער מאַגיסטראַט אויף קוויאַטקאָווסקי'ס חשבון, אַ חוץ דעם איז קוויאַטקאָווסקי פערמשפט געוואָרען צו 20 זל. שטראָף, אָדער 4 טאָג אַרעסט פאַר נישט אויספיהרען די פעראָרדנונג פון וואוינונגס-אַמט.

קוויאַטקאָווסקי האָט אָנגעגעבען אַן אַפּעלאַציע. דאָס קרייז-געריכט האָט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ.

(מ) אין קרייז-געריכט איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָצעס נעגען דעם הויז-בעזיצער פון זאַווישאַ 10 מאַרצין טאָטאַי פאַר דעם, וואָס ער האָט נישט אויסגעפיהרט די פעראָרדנונג פון וואוינונגס-אַמט צו רעמאָנטירען דעם דאַך פון'ם לאָקאַטאָר סטאַניסלאַוו ציווינסקי.

טאָטאַי איז פערמשפט געוואָרען צו בעצאָהלען 25 זל. שטראָף אָדער 3 טאָג אַרעסט און אויב טאָטאַי וועט אין פערלויף פון 4 חדשים נישט אויספיהרען דעם נויטיגען רעמאָנט, זאָל דעם רעמאָנט אַדורכפיהרען דער מאַגיסטראַט אויף טאָטאַי'ס חשבון.

זיך פערליבט און פערפיהרט-געוואָרען.
א מעשה, וואָס פּאַסירט נישט זעלטען.

הינטער לאָסק האָט אין אַ פאָלוואַרק געדינט אַ געוויסע בראָניסלאַווע וואַטערסקאַ. גאַנץ אָפט איז זי געקומען קיין לאָדז מיט פערשידענע מילך-פּראָדוקטען אויפ'ן מאַרק. דאָ האָט זי זיך בעקענט מיט אַ געוויסען בלאַשטשיק, וועלכער האָט שוין דאָס מיידעל נישט אָפּגעלאָזען און זי צוגערעדט צו בע'גנב'ענען איהרע בעלי-בתים און קומען קיין לאָדז. דאָס נאַאיווע מיידעל האָט זיך געלאָזט אָנרעדען דורך בלאַשטשיק'ן האָט צוגע'גנב'עט ביי איהר בעל הבית 600 זלאָטיס און איז געקומען צו איהר געליבטען בלאַשטשיק קיין לאָדז. די גנבה איז שנעל בעמערקט געוואָרען און די פאָליציי האָט אַרעסטירט די וואַטערסקאַ. דאָס מיידעל איז געשטאַנען פאַר'ן לאָדזער קרייז-געריכט און בעקומען 6 חדשים טורמע.

נאָכ'ן אָפּזיצען די שטראָף האָט וואַטערסקאַ זיך פערדינגען פאַר אַ דינסט און האָט ווידער אויסגעזוכט איהר געליבטען, פון דער צו גרויסער ליבע האָט בראָניסלאַוואַ איוגיכען געבוירען אַ קינד. פון דער שטעל האָט זי געמוזט אַוועקגעהען און וואוהין צו געהען איז נישט געווען. בלאַשטשיק האָט דעמאָלס אויסגעדריקט זיין גרייטקייט דאָס מיידעל צונעהמען צו זיך בתנאי, אַז זי וועט פטור ווערען פונ'ם קינד, דאָס מיידעל האָט נישט געהאַט קיין עצה און האָט אונטערגעוואָרפען איהר קינד אויף איינע פון די לאָדזער גאַסען, דאָס מיידעל האָט ווירקליך געוואוינט ביי בלאַשטשיק'ן עטליכע טעג, אָבער איינייכען איז ער נעלם געוואָרען צוזאַמען מיט די עטליכע זאַכען וואָס דאָס מיידעל האָט נאָך פערמאָגט.

נישט האָבענדיג קיין אַנדערע עצה, האָט דאָס מיידעל עהערנעכטען אויף נאַפּיורקאָווסקאַ גאַס אויסגעטרונקען אַ גרויסע דאָזע סם, די פּאָגאָטאָוויע האָט די זעלבסטמערדערין אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

זעלבסטמאָרד, אָדער אומגליק-צופאַל?
נעפינען א צושניטענעם טויטען קערפער אויף די באַהן-שינעס.

עהערנעכטען האָט מען אויף דער באַהן-ליניע ראַקאָטשיני-קאָלושקי געפונען דעם טויטען-קערפער פון אַן ערך 40-יעהריגען מאַנספערשוין, וועלכער איז געווען שרעקליך צוקאַליעטשעט. דער טויטער קערפער איז געווען אָהן אַ קאָפּ, וועלכען מ'האָט געפונען עטליכע מעטער פון דעם קערפער.

די אויספאָרשונג, וועלכער איז אַדורכגעפיהרט-געוואָרען דורך דער קרייז-פאָליציי אין בושעשין האָט פעסטגעשטעלט, אַז דורכ'ן צוג איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דער 28-יעהריגער קאָנסטאַנטין מאַדלינסקי, וועלכער וואוינט אין גרודזשאַנדז אויף מישליוטסקאַ. די סיבה ווי אַזוי ער האָט געפונען דעם טויט אונטער די רעדער פון צוג איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

די ידיעות, וועלכע זענען אָנגעקומען פון גרודזשאַנדז בעווייזען, אַז מאַדלינסקי איז געווען אַ בעקאַנטער אַפעריסט אין פּאָמערן, פון דאָרט האָט ער געמוזט אַנטלויפען און האָט געוואָלט אָנהויבען זיין שווינדלערישע שטיקלעך אין דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע.

די פּאָליציי פערנעהמט זיך מיט'ן פעסטשטעלען די אמת'ע סיבה פון מאַדלינסקי'ס טויט.

קליינער פעליעטאָן.

נאָך סדרה וירם.

— נו, ר' זאַנוועלע, וואָס זאָגט אַצינדערט ?

— וואָס זאָל עך זאָגען — זאָגט זאַנוועלע — ערשטענס, זאָג יעך, אַז ע זאָלט מיך נישט דיצען, זאָג יעך וואָס איז עס פאַר אַ דיצען פלוצי סאַראָ דיק, ס'אָרנאַ-גענעראַל בין יז ענק, וואָס דיצט זיך מיט די הערן אָסקאַר עט באַריס פון דעם תכריכינ לייוועגט ?

ר' זאַנוועלע פערכליניעט זיך אַזוי פאַר כעס, ווען ער רעדט עס אַרויס און והלך משה מרדכי-ווייטער גייט ער ביי א הם אַוועק, ווי אַ מזמור.

— פערשטייען זי מיך — זאָגט ער — ס'איז דאָ אַהערגעקומען דער גענעראַל פון ענגעלאַנד, אַ סאַמאָראָדנע ענגלישער גענעראַל, וואָס רעדט אַ טיפען ענגליש אונטער די נאָז און צווישען די צייהן, און געקומען איז ער טאַקי צו אונז, כדי מיט אונז צו פערברענגען, און צו הערען, וואָס הערט זיך ביי אונז אַ שטייגער, מיט פרנסה, מיט פרומקייט און מיט אַנדערע זאַכען — האָט איהם קורם ר' אָסקאַר אַריינגעזעצט אין קייזערליכען קאַטש פון זאַקסישען קאָליעגאָרטען, און דערנאָך האָט איהם דער בערל-באַריס געמאַכט אַ בלאַנקעט כיד ה'אויפגעקומענער גביר מיט געפעפערטס און מיט געזאַלצענס, און כדי יודען זאָלען איהם חלילה נישט עין-הרע געבען, און נישט חושד-זיין, אַז ער האָט זיך געטון-טון בעניצען מיט'ן כמיעלניקער בענזענס, האָט ער מיך,-פערשטייען זי מיך,-דעם שטענדיגען מיטען-אַרבייטער פון דער „שוחטים שטימע" צוזאַמען מיט דער איבעריגער יודישער פרעסע נישט געטון פערבעטען, באַשרבכן-טאָמער וועט מען איהם אָפּבייסען אַ געזונענס... צוקער'ל, אָדער אַן'אַנדער'ן, ווי זאָגט מען-עס אויף ענגעליש?.. אַן'אַנדערען עסינגאָן..

ווי שטייט עס געשריבען: מע קאָן טאַקי הייסען עסי-נגאָן, אָבער אַז מען האָט עסי-פעטי איז מען נאָך נישט קיין גאון...

א'ז דעריבער א סברא טאַקי, אַז ס'איז אַן'אמת, וואָס דער ענגלישער גענעראַל האָט צו זיי געזאָגט אויף טיף-ענגליש: — דו, ר' אָסקאַר, וואָס דו האָסט מיך געלאָזט פיהרען אויף דיין קייזערליכען קאַטש פון די זאַקסישע מלכה, וועסט ביי מיר ווערען קומעניקאַציע-מיניסטער, דער ראש פון אַלע בעלי-עגלות, און דו ר' בערל, מחמת דו ביזט אַזאַ גרויסער חכם, וועסט ביי מיר אויך נישט בלייבען בע'עולה'ט — האָ' נישט קיין מורא! אי"ה, אַז משיח וועט קומען, וועט ער אויף דיר פון רייטען, ווי אין פסוק שטייט..

נאָר לאָמיר בעסער שמועסען, מכוח פרייליכערע זאַכען: ס'דאַכט מיר, כ'האָב איהן שבת-צו-נאַכט געזעהן אויפ'ן באַל פון די טויב-שטומע!? אַ טייערער באַל געווען — מ'האָט געמוזט רעדען בלויז מיט די הענד! ס'איז געווען וואַזשנע!

אמן.

ביי די טראַנספּאָרט-עקספּעדיענטען.

(ס) דאָנערשטאָג איז אין לאָקאַל פון קליינהענדלער-פעראיין זאַוואַדזקאַ 5 פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער סעקציע טראַנספּאָרט-עקספּעדיענטען און קאָנוואָיענטען, די פערזאַמלונג האָט זיך פערנומען מיט פערשידענע פאַך-פראַגען, צום סוף איז צו דער ביז איצטיגער פערוואַלטונג נאָך צוגעוועהלט געוואָרען 3 פערזאָן פון דער קאַלישער וואָקזאַל-עקספּעדיציע. אויסגעוועהלט זענען געוואָרען די ה"ה: וואַלאַך, פעלדמאַרק און שטולמאַן.

די גרינדונג פון יודישען האנד־ווערקער־קלוב אין לאדז.

מיט 3 יאהר שפעטער עפענט זיך אויך אין ווארשא א יודישער האנדווערקער-קלוב — די ערשטע קולטור-ארבייט פון יודישען האנדווערקער-קלוב אין לאדז—די רוסישע מאכט שטערט די פאליטישע פארלעזונגען — די ערשטע פערוויילונג-אווענדען—די האנדווערקעריי-אויסשטעלונג — מאנטירט צום ערשטען מאל אין לאדז א מעכאנישען וועב-שטוהל, וואס ארבייט אויס 2 סחורות מיט אמאל—די גוטע השפעה פון דער אויסשטעלונג—די ערשטע ביבליאטעק אין לעזע-זאל.

(בעארבייט אויפ׳ן יסוד פון ספעציעל = געזאמעלטע מאטעריאלען צום 15 יעהריגען יובילייי פון דער יודישער האנדווערקער-ארגאניזאציע).

.5

דער אויפטו איז באמת געווען א קאלאסאלער, ווייל ערשט נאך 3 יאהר דאס הייסט אין יאהר 1914 איז געגרינדעט געווארען אין דער הויפט-שטאדט ווארשא דער יודישער האנדווערקער-קלוב אויף זשימנע-גאס. ביז דער דאזיגער צייט האט שוין דער ערשטער יודישער האנדווערקער-קלוב אין לאדז געהאט בעשאפען זעהר פיל אינסטיטוציעס און זיין טעטיקייט האט שוין גע׳שמט אין גאנץ רוסלאנד.

די ערשטע ארבייט פון דער נייער פערוואלטונג איז געווען צו שאפען אין דעם שעהנעם לאקאל פון האנדווערקער-קלוב די סימפאטישע און יודישע אטמאספער, וועלכע זאל ציהען די יודישע האנדווערקער אין זייער אייגענער היים, אין קלוב קודם-כל איז געשאפען געווארען א קולטורעלע קאמיסיע, וועלכע האט זיך פערנומען מיט איינשטעלען אין קלוב פערשידענע פארלעזונגען. דאס האט זיך גלענצענד איינגענומען, — די יודישע האנדווערקער, וועלכע זענען געווען ביז איצט אפגעריסען פון יעדער געזעלשאפטליכער און קולטורעלער סביבה זענען גערן געקומען צו די איינגעארדנטע פארלעזונגען; די ערשטע פרעלעגענטען זענען געווען דער אינוש. טשערניאקאוו, ד״ר קאשקין, אונגער, לאזאר קאהאן. יאן קירשראט, נ. ניסבוים, לעאן ליפשיץ און אנדערע. די פארלעזונגען זענען געווען אויף די פערשידענסטע טעמעס: קולטורעלע, נאציאנאלע, פאכמענישע, פאליטישע פארלעזונגען האט מען נישט געקענט איינארדנען, ווייל די רוסישע מאכט האט דאס נישט גערן געזעהען. ס׳פערשטעהט זיך אבער, אז בעת די פארלעזונגען זענען די פאליטישע טענדענצען פון די יודישע האנדווערקער אדורכגעשמוגעלט געווארען.

א חוץ די פארלעזונגען זענען איינגעארדענט געווארען גאנץ אפט פערוויילונגס-פאמיליען אווענדען, צו וועלכע די האנדווערקער זענען אויך גאנץ גערן געקומען

קירשראט האט אויך געוואלט בעקענען די יודישע האנדווערקער מיט א מעהר מאדערנעם אופן פון פראדוציר׳ען קירשראט האט דעריבער סוף פון יאהר 1911 איינגעארדענט אין לאקאל פון האנדווערקער-קלוב אנ׳אויסשטעלונג פון די ארבייטען פון די שילער פון האנדווערקער תלמוד-תורה, וועלכע איז אין די צייטען, ווען קירשראט איז דארט געווען דירעקטאר געשטאנען אויף דער העכסטער שטופע פון ענטוויקלונג. אין זאל פון קלוב איז ספעציעל מאנטירט געווארען א מעכאנישער וועב-שטול, וועלכער ארבייט אויס צוויי סחורות אויף אמאל, דער וועב-שטוהל פון דעם דאזיגען מין איז געווען דער איין און איינציגער אין לאדז, ספעציעל געברענגט פון אויסלאנד פ״ר די האנדווערקער תלמוד-תורה. צו דעם דאזיגען וועבשטוהל איז אונטער דער אנפיה ונג פון נ. ניסבוים צוגעשטעלט געווארען א ספעציעלער קליינער מאטאר און יעדען אווענד איז אויף דאזיגען שטוהל געארבייט געווארען דורך די דזשורירענדע שילער פון דער וועב-שולע, וואו קירשראט איז געווען דירעקטאר. א חוץ דעם איז אויסגעשטעלט געווארען א שלאסעריי-ווארשטאט און די שילער פון דער האנדווערקער שול האבען אפ׳ן ארט אויסגעארבייט פערשידענע לוקסוס-קלייניגקייטען. אויף דער דערמאנטער אויסשטעלונג זענען אויך געווען פערשידענע טרייע און געאמעטרישע צייכנונגען.

די אויסשטעלונג האט צוגעצויגען יעדען אווענט א גרויסען עולם יודישע האנדווערקער. דאס האט קירשראט געוואלט. ווען די האנדווערקער זענען געווען צוזאמען האבען זיי זיך פונאנדערגערעדט און דיסקוסירט וועגען זייערע נויטען און בעדערפענישען. דער אינטערעס צו ארגאניזאציע און פעראייניגונג איז געוואקסען און דער קיום פון האנדווערקער-קלוב איז געזיכערט געווארען. מיט דער אויסשטעלונג האט נאך קירשראט געהאט אנ׳אנדער צוועק, ער האט געוואלט פון זייגע שילער, ווי ער אליין האט זיך אויסגעדריקט, מאכען יודישע, אינטעליגענטע האנדווערקער, ציגעוואוינען צום יודישען האנדווערקער-קלוב, כדי זיי זאלען שפעטער, נאכ׳ן פערלאזען די שול, ווערען מיטגלידער פון יודישען האנדווערקערטום.

דעם 15 יוני 1912 איז ביים יודישען האנדווערקער-קלוב געעפענט געווארען די ביבליאטעק און לעזע זאל, דאס איז געווען א ווייטערדיגער שטאפעל צו ענטוויקלען דאס קלוב-לעבען.

(המשך קומט)

בעארבייט דורך י. דאנכין

מיליטער-פליכטיגע, וועלכע זענען אנטלאפען קיין אויסלאנד

פאר איינעגע טעג האט זיך אין דער ארטיגער פרעסע בעוויזען א קורצע נאטיץ, וואס איז שייך די ענטלאפענע נאך אויסלאנד מיליטער-פליכטיגע פערזאנען.

לויט דער דערמאנטער נאטיץ, וועלכע פעררופט זיך אגב אויף די ארטיקלען 7 און 79 פון אוסטאוו פון 23. מאי 1924 וועגען אלגעמיינעם פליכט פון מיליטער-דינסט, ווערען די אויסגערעכנטע פערזאנען אין פאל, ווען זיי קומען צוריק נאך פוילען און האבען דורך דער צייט נישט אנגענומען קיין אנדערע בירגערשאפט, נאך אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט דער זעלבער פליכט איז חל אויך אויף דער קאטעגאריע צוריקגעקומענע, וועלכע האבען אין צוזאמענהאנג מיט זייער אויסלענדישער דעזערציע אין זייגער צייט פערלוירען די פוילישע בירגערשאפט. הגם די דאזיגע פערזאנען ווערען, ווי געזאגט, אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט, דענקט ווי אלע אנדערע שטאט-לאזע בירגער, ביט זיי אבער פונדעסטוועגען די דורכגעמאכטע מיליטער-דינסט בשום אופן נישט צוריק די אבגענומענע ביי זיי בירגערשאפט.

די ציטירטע נאטיץ איז אבער דורך א טייל לעזער פערשטאנען געווארען אין דעם זין, אז די אלע פערזאנען, וועלכע זענען אין זייגער צייט, וועלענדיג אויסמיידען דאס מיליטער-דינסט, אדער דעזערטירענדיג פון די מיליטערישע רייהען, ענטלאפען נאך אויסלאנד, קאנען איצט דרייסט צוריקקומען און עס דראהט זיי דערפאר נישט קיין שום שטראף. נישט מעהר: די יענע צוריקגעקומענע, וועלכע זענען אין משך פון זייער אבוועזענהייט נישט געווארען קיין בירגער פון אנ׳אויסלענדישער מלוכה, אדער מען האט ביי זיי צוגענומען די פוילישע בירגערשאפט, ווערען גאר בלויז אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט

אין דער ווירקליכקייט שטעלט זיך אבער די זאך אזוי פאר: אבהענגיג פון דער צייט, ווען די צוריקגעקומענע האבען פערלאזט פוילען, קאן מען זיי איינטיילען אויף פאלגענדע קאטעגאריעס: 1) אזעלכע, וואס האבען פערלאזט פוילען נאך בעת דער דייטשער אקופאציע, 2) וועלכע זענען ארויסגעפאהרען פון לאנד אין דער צייט פון דער ענטשטעהונג פון דער פוילישער אומאפהענגיגקייט ביז׳ן שליסען דעם ריגער שלום און 3) וועלכע האבען פערלאזט די גרענעצען פון דער פוילישער מלוכה נאך דער רוסיש-פוילישער מלחמה.

דער ערשטער קאטעגאריע צוריקגעקומענע דראהט באמת נישט קיין שום שטראף, אויב זיי זענען ביכולת צו בעווייזען, אז שוין אין מאמענט, ווען פוילען האט צוריק בעקומען איהר פאליטישע זעלבסטשטענדיגקייט, האבען זיי זיך געפינען אין אויסלאנד און זענען דארט פערבליבען אהן דער קורצסטער אפילו הפסקה ביז׳ן סוף פון דער רוסיש פוילישער מלחמה.

וואס שייך ווייטער דאס נישט ערפילען מצד דער זעלבער קאטעגאריע צוריקגעקומענע אין זייגער צייט די פליכט פון רעגיסטרירען זיך אין די ארטיגע פוילישע קאנסולאטען, איז שוין אויף דעם פערברעכען חל די אמנעסטיע.

גאנץ אנדערש איז אבער די לאגע פון די פערזאנען, וועלכע האבען פערלאזט דאס לאנד בעת דער מלחמה. זיי וועלען ווייטער צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט אלס איינס צי זיי האבען דורך דער צייט יא אדער נישט אנגעוואוירען די פוילישע בירגערשאפט אדער זענען גאר געווארען בירגער פון אנ׳אנדערע מלוכה. די שארפקייט פון דער שטראף, וואס דראהט זיי, איז אפהענגיג פון אומשטאנד, צי זיי זענען ארויסגעפאהרען פון פוילען פאר אדער נאך דער רעגיסטראציע, פאר׳ן אדער נאכ׳ן פעבבאר פאר׳ן אריינציהען זייער יאהרגאנג אין די מיליטערישע רייען אדער שוין פון אקטיווען דינסט, פון דער קאדרע אדער פון פראנט

די נאר וואס דערמאנטע מיליטער-פליכטיגע פערזאנען מוזען קודם כל אפזיצען זייערע שטראפען און דערנאך, אויב זיי זענען נישט קיין בירגער פון אנ׳אנדערע מלוכה, ווערען זיי נאך אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט.

בנוגע דער 3-טער קאטעגאריע צוריקגעקומענע גילטען די זעלבע כללים, הגם די שטראף-סאנקציעס ווערען אנגעוואנדען אין א מילדערע מאס.

ביז-איצט האט זיך די לאגע נישט געענדערט, ענדערען די לאגע קאן נאר אנ׳אלגעמיינע - אמנעסטיע.

די פערעפענטליכטע אין יאהר 1923 אמנעסטיע איז נאר חל אויף די פערזאנען, וועלכע האבען זיך אויפגעהאלטען אין לאנד און האבען זיך אין דער בעשטימטער צייט צוגעשטעלט.

די אלע אנדערע סברות האבען נישט קיין שום יורידישען גרונד.

י. אינפעלד.

דער דאלאר וועט פאלען ביז 5.20

אפילו אויף דער בערזע שטורמט מיט׳ן גרויסען מאסקען-באל פון דער יודישער פרעסע.

פון טאג צו טאג פערשפרייט זיך אלץ מעהר די ידיעה איבער אלע ווינקלען פון יודישען לאדז, אז דער גרויסער מאסקען-באל פון דער יודישער פרעסע, וועלכער קומט-פאר אין לאדז דעם 29. ה. ח. אין די זאלען פון „אימפעריאל" (רוג זאבאדניע-און זאוואדזקע), וועט זיין אזוי אימפאזאנט, אז אין דער לעצטער צייט האט מען נאך קיינס נישט געזעהן.

מ׳שמועסט טאקי, אז מענשען הויבען שוין מאסענווייז צו טוישען די דאלארען, כדי צו קענען מאכען פאר זיך און די ווייבער די געהעריגע קאסטיומען. דאס האט ארויסגערופען א פערשטענדליכע פאניק אויף דער בערזע און ס׳קען ברענגען דערצו, אז דער דאלאר זאל פאלען אפילו ביז צו 5.20.

און אטראקציעס ווערען צו דעם באל צוגעגרייט אזוי פיל, אז א סברא, די נאכט וועט זיין צו קליין.

די דעקאראציעס מאלט דער בעריהמטער מאלער מאנע קאץ, וועלכער וועט פון דעם מאסקען-באל מאכען א צווייט „גאלדען-לאנד".

...ויער-זיצונג פון דער פערוואלטונג פון לאדזער ...ישע ליטעראטען- און זשורנאליסטען-פעראיין

צוליב׳ן טויט פון אחד-העם.

(–) צוליב׳ן טויט פון דעם בעריהמ... דענקער, פובליציסט און שריפט... ...לער אחד-העם, איז געכטען פאר... ...מען א טרויער-זיצונג פון דער פער... ...טונג פון יודישען ליטעראטען און ...נאליסטען-פעראיין.

...ער פרעזעס פון פעראיין אונגער האט געשילדערט אין ריהרענדע ווערטער דעם פערלוסט פון גאנצען יודישען פאלק צוליב׳ן טויט פון אחד-העם. די רעדע איז אויסגעהערט געווארען שטעהענדיגערהייט. נאכדעם אז די זיצונג איבערגעריסען געווארען.

זילבערנע לעפעל און גאפעל צו גנב׳ענען איז מאכי גוט,

...ער אז מען האט דערצו א לאך אין טאש, טויג נישט.

סטעפאניע דודזינסקא פון וואול... טשקא האט זיך בעמיהט צופרידענשטעלען איהרע בעלי-הבתים און פלעגט זעלטען ארויס פון שטוב, אפילו אינטאג אין חגאות גאר אזוי ווי זי פלעגט זיך שטארק לאנגווייליגען, פלעגט זי פערבעטען צו זיך איהר בעקאנטען ראמאן סט., ווען די בעלי-הבתים פלעגען איבערלאזען סטעפאניען אליין. נעכטען, ווען ראמאן איז אויף א מינוט געבליבען אליין אין צימער, האט ער גלעפענט די שאנק און ארויסגעכאפט פון דארט א טוץ זילבערנע לעפעל מיט א פאר גאפעל און האט זיי אריינגעלעגט אין טאש. ער האט פערבראכט א צייט און ווען ער האט זיך געקליבען אוועקגעהן האט פאסירט מיט איהם א קאטאסטראפע: די טאש האט נישט אויסגעהאלטען און געפלאצט, די לעפעל מיט די גאפעל האבען אנגעהויבען קלינגען, ארויספאלענדיג פון טאש. די איבערראשטע סטעפאשע האט אויפגעהויבען א געשריי ס׳זענען זיך צוזאמענגעלאפען די שכנים, וועלכע האבען ראמאנ׳ן פערהאלטען און אפגעפיהרט אין פאליציי.

אלג. פערזאמלונג פון יוגענד-ליכע נאדעל ארבייטער.

(–) שבת ד. 8 ד ח. איז פארגעקומען די ערשטע אלג. פערזאמלונג פון דער יוגענד-סעקציע ביים פעראייניגטען שניידער-ארבייטער-פעראיין.

צו דער פערזאמלונג זענען געקומען 327 יוגענדליכע שניידער-ארבייטער. נאך דעם בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע, אין וועלכער ס׳האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון די „פועלי-ציון"-יוגענד, „צוקונפט", און לינקע יוגענד. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א פערוואלטונג פון 9 פערזאן, פון זיי: 5 פון די „פועלי-ציון"-יוגענד (170 שטימען), „צוקונפט" – 2 מאנדאטען (66 שטימען), לינקע אפאזיציע 2 מאנדאטען (86 שטימען).

טרויער-אקאדעמיע צוליב׳ן יארצייט נאך וו. מעדעם

(–) אין זאל פון פילהארמאניע איז נעכטען פארגעקומען א טרויער-אקאדעמיע צוליב׳ן 4 טען יאהרטאג נאך דעם טויט פון׳ם יודישען ארבייטער-פיהרער וולאדימיר מעדעם.

דער זאל איז געווען פול געפאקט מיט יודישע ארבייטער, פערטרעטער און חברים פון דעם פערשטארבענעם לעהרער.

נאכדעם, ווי ראטם. פאזנאנסקי האט געעפענט די אקאדעמיע און דער סימפאנישער ארקעסטער האט אפגעשפילט א טרויער - מארש, האט ראטם. ליכטענשטיין געהאלטען א רעדע וועגען לעבען און טעטיגקייט פון וול. מעדעם.

פ׳וי ריקנער האט מיט געשמאק געזונגען איניגע לידער.

א גרויסען ערפאלג האט געהאט דיכטער משה בראדערזאן, וועלכער האט געלייענט 2 ספעציעל - אנגעשריבענע לידער, לכבוד דעם אנדענק פון מעדעם׳ען.

דער ארקעסטער האט צום סוף געשפילט די שבועה, וועלכע דער עולם האט מיטגעזונגען.

דין-תורה וועגן „נחלת-יעקב" אין ווארשא.

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט בייטאג זענען צו דער דין-תורה פון „נחלת-יעקב" מיט׳ן אנסייל פון ראבינאט געקומען עטליכע הונדערט מיטגלידער פון דער געזעלשאפט. א סך האבען אויך מיטגעברענגט די קינדער.

צוליב דעם, וואס צו דער דין-תורה האבען גאר געדארפט צוגעלאזען ווערען דעלעגאטען פון „נחלת-יעקב", איז געקומען צו א טומעל, דער המון איז דאך ארײן אין זאל.

די דין-תורה האט זיך אנגעהויבען האלב 4 נאכמ. אין גרויסען קהלה-זאל.

מצד דער קהלה געפינען זיך אין בית-דין 3 מיטגלידער און מצד׳ן ראבינאט - 4 רבנים.

מ׳האט שוין אנגעהויבען אויסהערען די עדות.

מאטעריאלען צו דער געשיכטע פון דער ציוניסטישער בעוועגונג

פאַר די אוניווערזיטעט-ביבליאָטעק אין ירושלים.

די ירושלים'ער אוניווערזיטעטס - ביב-ליאָטעק האָט בעקומען אין די לעצטע טעג פון ה' י. ל. גאָלדבערג אין תל-אביב אַ שענע מתּנה, נעמליך אַ גרויסען און ווערטפולען אַרכיוו מיט מאַטעריאַלען צו דער געשיכטע פון דער ציוניס-טישער בעוועגונג. דער דאָזיגער אַרכיוו איז געבליבען אַלס אַ ירושה נאָך דעם יונג-פערשטאָרבענעם יהושע ברזילי-איי-זענשטאַדט ז"ל, וועלכער איז אַ לאַנגע צייט געווען דער פאָרשטעהער פון „חובבי-ציון" אין ארץ-ישראל. דער דאָזיגער אַר כיוו איז פאַר דעם איבערגעגעבען גע-וואָרען דער ביבליאָטעק און געבראַכט געוואָרען אין אָרדנונג דורך דעם ה' יהודה אפּעל, דער אַרכיוו ענטהאַלט פערשידענע בריף פון די יאָהרען תרנ"ג–תרס"ב פון אָדעסער ועד „חובבי ציון", אָבשריפטען פון פערשידענע בריף פון ועד-הפּועל אין ארץ-ישראל צום אָדע-סער ועד פון די יאָהרען תרנ"ו–תר"ס, די אָבשריפטען פון ברזילי, פון די יאָה-רען תרמ"א – תרע"א, דעם פריוואַטען אַרכיוו פון ברזילי (צייטונגען, בריף, מעמוּאָרען פון די יאָהרען תרמ"ז–תרע"ב און אויך די פּראָטאָקאָלען פון דער ארץ ישראל'דיגער לייטונג צו דער חבֿרה „בני משה".

צוזאַמען מיט די אַרכיווע', וועלכע געפינען זיך שוין פון לאַנג אין דער אוניווערזיטעטס (דער אַרכיוו פון „חובבי-ציון" אין וואַדשאַ, חובבי ציון אין לאָנ-דאָן, פון דער חבֿרה „בני משה", דער אַרכיוו פון אוסישקין) געפינט זיך איצט אין דער ביבליאָטעק אַ זעהר רייכער מאַטעריאַל צו דער געשיכטע פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, די לייטונג פון דער ירושלים'ער ביבליאָטעק ווענדט זיך צו אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען אין זייער בעזיץ וועלכע ס'איז מאַטעריאַלען איבער די ציוניסטישע בעוועגונג, ווי דאָקומענטען צו דער געשיכטע פון „חבת-ציון", „בני משה" א. א. וו. זיי זאָלען צו וויסען געבען דער ביבליאָ-טעק לויט דעם אַדרעס: געזעלשאַפט פאַר די העברעאישע אוניווערזיטעט אין ירושלים, וואַרשאַ, גזשיבאָווסקאַ 28–26 טעל. 318-71.

פון געריכט.

א פאלשער „געהיים - אגענט".

(–) דאָס לאָדזשער קרייז-געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען אַ גע-וויסען באָלעסלאַוו אַנדזשעיעווסקי וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז ער איז מיט אַ צייט צוריק אַריין צום סטרוזש פון הויז אויף ליפּאָווע 58, זיך פאָרגעשטעלט אַלס געהיים - אַגענט און געוואָלט דורכפיהרען אַ רעווי-זיע דער סטרוזש פערקויפט נישט אונ-לעגאַל קיין בראַנפען. דערביי האָט דער „אַגענט" זיך געהייסען געבען „לאַפּובקע", ווען ער שווייגען.

דאָס געריכט האָט פער'משפט אַנדזשע-יעווסקי'ן אויף 2 יאָהר שווערע טורמע און צו פערלירען די רעכט.

פאַר בעליידיגען דעם פּאָסט-דירעקטאָר.

(§) נעכטען האָט דאָס קרייז - געריכט אונטער'ן פאָרזיץ פון ריכטער קאָזלאָווסקי בעטראַכט דעם פּראָצעס פון 41 יעהריגען גוסטאַוו בעלאַ, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין בעליידיגען דעם אינספּעקטאָר פון דער פּאָסט- און טעלעגראַף - דירעקציע ה' צירקאָוויטש.

דאָס געריכט האָט איהם פער'משפט אויף צוויי וואָכען אַרעסט.

DR PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 38-25
ווענערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונד, דאַמען: פון 4—5 נאַכם.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און ... נער-שוואַכע קראַנקהייטען
הײלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
צוריקגעקעהרט.
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פון 3–4.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אַנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַן אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט אַריינגע-געבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 10. יאַנואַר 1927.

2837. לענץ.

דער לאָקאַטאָר האָט נישט קיין רעכט אָפּצוטרעטען אַ טייל פון זיין געשעפטס-לאָקאַל אַ סובלאָקאַטאָר אָהן דער הסכמה פון הויז-ווירט, סיידען ער טרעט צו אין אַ געוויסער מאָס אַלס שותּף צום געשעפט

2838. שוואַרץ פון דער יודישער גאַס 29.

2839. אַ לעזער פון רוג. אַל 1 מאַי און לעשנאָ.

2840. ר. זאַרזשעווסקי.

2841. אַ לעזערין פון דזיאָרסקאַ גאַס.

2842. אַ שט. לעזער גרליה.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

2843. אַ לאָקאַטאָר פון פּאָלודניאָווע 18

אַזוי אַפּזאָגען זיך פון דער רעכט צו-ריקצופאָדערן די איבערגעצאָהלטע סומע איז נישט גילטיג. איהר קאָנט דרייסט צוריקפאָדערן די דיפערענץ פון דער פעסטגעשטעלטער דורכ'ן געריכט סומע גרונד דירה-געלד אין דער סומע, וואָס איהר האָט דערווייל בעצאָהלט. איהר קאָנט זיך אויך מאַכען פּראָצענט פון דער איבערגעצאָהלטער סומע.

2844. ל. סוחר.

דאָס נישט אויספיהרען די בעדינגונג אויף זיך פליכטען צום בעשטימטען טער-מין אַנולירט נאָך נישט דעם אָבמאַך. קודם כל קאָן אַן אָבמאַך נאָר אַנולירען דאָס געריכט און דאָס איז אָפּהענגיג אויסשליסליך פון אייגזעהן פון געריכט.

2845. אַ לעזער פון צימערס גאַס.

הגם עס האַנדעלט זיך וועגען היפּאָ-טעק-אָפּצאָהלונגען, קאָן מען אויך אייך דערפון בעפרייען. איהר דאַרפט זיך ווענדען אין דער מאַגיסטראַט-אָפּטיילונג איבער געזעלשאַפטליכער השגחה וועגען אַן אָרעמקייט-צייגניש. אויפ'ן סמך פון אַזאַ צייגניש בעטען דאָס געריכט, אַז מען זאָל אייך אָנערקענען די רעכט פון אָרמע. אויב דאָס געריכט וועט אייך אָפּזאָגען צו אָנערקענען אַזאַ רעכט קאָנט איהר דערלאַנגען אַן אַפּעלאַציע.

2846. געגענדעל בלושט–ן.

איהר קאָנט דעם פאַבריקאַנט באַר גען דאָס געלד צו בעצאָהלען דעם פער-מעגען-שטייער. אויב ער וועט די גאַנצע געבאָרגטע ביי אייך סומע תיכף אַריינ-טראָגען אין דער קאַסע סקאַרבאָווע און דערמיט בעצאָהלען די שולדיגע שטייער סומע איז אויף דעם חוב פּונקט ווי אויף דעם שטייער חל די זעלבע פּיער-ווישענסטוואָ.

2847. אַ לעזער פון ווידזעוו.

אויב דער חוב איז נישט היפּאָטע-קירט און בעשווערט גישט קיין אומבע-וועגליך פערמעגען און שטאַמט פון פאַר'ן 1. יאַנואַר 1922 דאַרפט איהר צאָהלען 10 פּראָצ. פון דער וואַלאָרי-זירטער סומע.

2848. אַבראַמאָוויטש.

אויב דער זוהן איז פּוּליצהריג קאָן מען בשום אופן נישט לעגען קיין אַרעסט אויף זיין אַרבייטסלוין אויפ'ן חשבון פון פאָטערס חובות הגם זיי וואוינען ביידע צוזאַמען.

2849. אַ גרופּע לעזער פון מלינאַרסקאַ

פאַר דער צייט פון 1. יאַנואַר 1926 ביז'ן 1. יולי 1927 דאַרף מען פאַר 1 שטוּבּינע וואוינונגען נישט מעהר צאָה-לען ווי 43 פּראָצ. פון גרונד דירה-געלד און 6 פּראָצענט אויפ'ן חשבון פון די אויסגאַבען.

2850. העלפגאָט.

לויט'ן אַרט. 998 פון אוסטאַוו וועגען דער שטראָף-פּראָצעדור, קאָן מען אויפ-מאַנען געריכטס-קאָסטען אויך ביי די יורשים אָבער נאָר אין דעם פאַל ווען דער פער'משפּט'ער איז געשטאָרבען שוין נאָכדעם, ווי דער אורטייל איז גע-וואָרען געזעץ-קרעפטיג.

2851. א לעזער פון פּראַנטשישקאַנער

אויב איהר האָט בעוויזען, אַז דער זעלבער פּעריאָן, וואָס האָט אייך אָבגע-שיקט דאָס אָבטרעט-געלד, איז יאָ גרייט צו פּערדינגען די וואוינונג אָבער נאָר פאַר אַ גרעסערער סומע. קאָנט איהר אויף איהם דערלאַנגען אַן אָנקלאַגע אין דער פּראָקוראַטור. צווינגען איהם צו געבען אייך די וואוינונג קאָנט איהר נישט. פּונקט אַזוי ווי אייער ביז איצטי-גער ווירט קאָן אייך אויך נישט צווינגען זיך אַרויסצוציהען פון דער וואוינונג.

2852. בענעדיק און אַנדרעע.

פאַר זיך נישט רעגיסטרירען צום צוויי-טען מאָל דראָהט די זעלבע שטראָף ווי פאַר בכלל זיך נישט רעגיסטרירען: ביז 6 וואָכען אַרעסט עווענטועל 500 זל.

2853. פריינדליך.

לויט'ן אַרט. 3 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט פון 27. אַפּריל 1924 וועגען היפּאָטעקירטע חובות אין אויסלענדישער וואַלוטע אָדער אין גאָלד-זלאָטעס, דאַרף אַ חוב, וואָס איז פער-זיכערט אויף דער היפּאָטעק אין גאָלד-זלאָטעס, בעצאָהלט ווערען לויט'ן ווערט פון 9/31 גראַם ריין-גאָלד פאַר 1 זלאָטי אין גאָלד.

2854 אַן'איבערגעגעבענער לעזער פון יערזשעגאָ.

כל זמן דער ווירט איז נישט גע-וואָרען געזעץ-קרעפטיג קאָנט איהר זיך פערגלייכען. איהר דאַרפט נאָר וועגען דעם מיטטיילען דעם געריכט מינדליך אָדער שריפטליך. איהר קאָנט אויך צו-שיקען אַזאַ מעלדונג מיט דער פּאָסט. אין אייער מיטטיילונג דאַרפט איהר זיך בערופען אויף דער 8. טעזע פון אַרט 16 פון אוסטאַוו וועגען דער שטראָף-פּראָצעדור.

„אונזער ליבע".

אַ פּיעסע פון אַ יודישען מחבר, וואָס האָט גרויס ערפאָלג אין פּאַריז.

אַז די פראַנצויזישע דראַמאַטורגיע צעהלט אַ סך יודישע קרעפטען, דאָס איז פאַר קיינעם קיין סוד נישט. נישטאָ איין טעאַטער אין פּאַריז אָהן אַ פּיעסע, כאָטש איינע, פון אַ יודישען מחבר אין לויף פון סעזאָן.

ווער ווייסט, וואָס פאַר אַ צורה עס וואָלט געהאַט דאָס היינטיגע פראַנצוי-זישע טעאַטער אָהן זשאָרזש דע פּאָרטאָ ריש, אַנרי בערנשטיין, טריסטאַן בער-נאַר, עדמאָן סעי, נאַזיער, פּיער וואָלף-וועבער, א. א.

איצט האָט דער צופאַל געפיהרט דער-צו, אַז דער סעזאָן האָט זיך אָנגעהוי-בען מיט צוויי פּיעסען פון יודישע מחברים: נאַזיער און עדמאָן סעי; אָבער עס מוז באַלד בעמערקט ווערען, אַז די פּיעסען זענען לגמרי נישט קיין יודישע און אפשר האָט דעריבער קיינער נישט אין זינען געהאַט זיך אַרומצוועהן מכּח אָט דעם צופאַל.

ביידע פּיעסע זענען קאָמעדיעס, ביי-דע רעדען זיי פון ליבע און טראָגען אַזאַ טיטעל עהנליך איינס צום צוויי-טען: „אונזער ליבע," הייסט נאַזיער'ס קאָמעדיע און סעי רופט זיינע „ליבעס סעזאָן."

די פּיעסע פון נאַזיער (זיין ריכטיגער נאָמען איז ווייל) איז מיט ערפאָלג אויפ-געפיהרט געוואָרען אין טעאַטער אַנטי-אָן, דאָרט וואו אונזער „הבימה" האָט ערשט נישט לאַנג געגעבען איהר צוויי-טע סעריע פאָרשטעלונגען.

אָט איז איהר סוזשעט:

דער ערשטער אַקט קומט פאָר אין אַ באַר פינף אַ זיינער פאַרטאָג. די בומ-לערס און נאַכטוואַנדלער צוגעהען זיך און אַ יונג מיידעל פערצעדט זיך מיט דעם באַר-מאַן. טאַז פון יענע גרינגע מיידלעך, וואָס גיבען זיך איבער צום ערשטען מאַן, וועלכער טרעפט זיי אָן, נאָר אַ האַרץ האָט זי אַ גאָלדענס, גוט און פול מיט רחמנות, איידעל און מיט-פיהלענדיג מיט די נידעריגעשלאָגענע און ליידענדע. זי איז פערליבט אין דעם דאָן זשואַן פון דעם דאָזיגען באַר, און אַלע פרויען וועלכע קומען דאָרט אַריין טרוימען און רעדען נאָר פון איהם די שעהנע הוגעט טרילעז שמועסט אַפילו פון איהם מיט'ן באַר-מאַן, און דער לעצ-טער קוועלט אויך אָן פון דעם בערימ-טען פאַריזער ליבהאָבער.

ענדליך אין אָט דער אַטמאָספער פון בעוואונדערונג און ליבע, דערשיינט דער דאָן-זשואַן פון די ביינאַכטיגע פּלע-צער, רעגע זשאַדען. ער לעבט אין אַ צושטאַנד פון ליידענשאַפט און פערלירט גרויסע סומעס געלד אין שפּיל.

אַזוי ווי די פערשפּעטיגטע געסט פון באַר שמועסען וועגען זשאַדען, בעווייזט זיך אַ מיידעל זעהר אַ שעהנע, רייך אָנ-געטון און בעשטעקט מיט דימענטען, עפּעס העזט זי זיך צו מיט גרויס אויפ-מערקזאַמקייט צו דעם געשפּרעך מכּח דעם שעהנעם זשאַדען און וועמען אַלע פרויען זענען משוגע פערליבט

אָט די איבעראַשענד שעהנע מיידעל פערשווינדט אין איין אויגענבליק מיט זשאַדען'ס נאָהענטען פריינד, וועלכער חלש'ט פאַר איהר, זי זאָל פערלאָזען דעם באַר. נאָר אַ ביסעל שפּעטער וואַקסט זי ווידער אויס. דאַן דערוויסען מיר זיך, אַז זי איז אַמאָל געווען זשאַדען'ס אַפּיציעלע כלה, נאָר זי האָט נישט גע-וואָלט חתונה האָבען מיט איהם, כאָטש זי איז געווען שרעקליך פערליבט אין דעם יונגענמאַן. דער לעצטער האָט זיך בעזייטיגט, זי אָבער האָט חתונה גע-האַט מיט אַן אַלטען אַמעריקאַנער מיל-יאָרדער, וועלכער איז באַלד נאָך דער היירעט געשטאָרבען און איבערגעלאָזט דער יונגער אַלמנה אַ גרויס עשירות.

נו, האָט זי זיך גענומען אַרומשלע-פען אין אַלע נאַכט-פּלעצער מיט דער האָפנונג אויסצוגעפינען איהר אַמאָלי-גען חתן...

ער דערשטיקט אין זיך אַלע שימפּע-רייען און גראָבע רייד, וואָס זיינע ליפּען זענען שוין געווען גרייט אויסצו-שיטען, דערזעהענדיג די ציניש אלמנה וועלכע האָט מיט איהם נישט געוואָלט היירעטען. מ'שפּירט, אַז אויך ער ליבט זי נאָך. זי שטראַהלט פון גליק און טרי-אומפירט מיט איהר שעהנקייט. ער שכור'ט זיך אָן אין דער געגענוואַרט פון זיינע פריינד און בעוואונדערער און די סצענע דערמאָנט א ביסעל יענע עגזאָטישע אַטמאָספער, וואָס איז כאַ-ראַקטעריסטיש פאַר די דאָזיגע לעבע-מע שען.

אין צווייטען אַקט טרעפען מיר צו-מאָרגענס דעם דאָן זשואַן זשאַדען אָפּ-געקיהלט, רוהיגער, ווי דער הימעל אויסגעלייטערט נאָך אַ געוויטער. מיר זעהען אויך דעם מאַן קעגען וועמען ער האָט פערשפּילט זיין געלד, אַ בראַווער בורזשוי פון די אויפגעקומענע גבירים. דער גליקליכער שפּילער איז געקומען צו זשאַדען נישט איינצומאָהנען דעם טשעק, נאָר גאָר פערקעהרט, ער וויל, אַז זיין שותּף זאָל איהם קיין גראָשען נישט בעצאָהלען, ער שענקט איהם דעם גאַנצען חוב. זשאַדען איז אָבער צו שטאָלץ אָנצונעמען אַזאַ דערנידעריגענ-דען פאָרשלאַג. אַלזאָ, קראַצט ער צונויף זיין גאַנץ ביסעל געלד און שטעלט אויס דעם טשעק און גרייט אין איין וועגס צו דעם רעוואָלווער אויף צו דערשיסען זיך און שטאַרבען אי קייט.

אין זעלבען אויגענבליק דערהערט מען אַ קול: זיין אַמאָליגע כלה פראַנ-סין. זי קומט איהם מגלה זיין דעם סוד ווי אַזוי איהר אַמעריקאַנער מיליאָרדער איז געשטאָרבען. דאָס האָט זי איהם געטויט אויס ליבע צו איהם, צו זשאַ-דען. – נו, זשאַדען'ס עהרע איז אַזוי אַרום געראַטעוועט. כאַפּט זיך דאָס פּאָ-רעל אַרום און האַלזט זיך און קושט זיך.

אין דריטען אַקט ווערט די גאַנצע סיטואַציע אַ גלענצענדע. דער דאָן זשו-אַן וויליגט איין צו הייראַטען זיין גע-ליבטע מיט דעם תּנאי זי זאָל איהר פערמעגען פערטיילען אויף וואוילטעטי-גע צוועקען. כּדי זיי אַליין זאָלען דער-פון קיין הנאה נישט האָבען. פראַנסין איז מסכּים, ווייל זי אַליין האָט אויך געדענקט וועגען דעם. דער אַמאָליגער דאָן זשואַן ווערט אַן'אָרענטליכער מאַנ-סיע זשאַדען, ער הויבט אָן פיהרען ליי-טישע געשעפטען, א דאַנק די פּראָטעק-ציעס פון יענעם אויפגעקומענעם גביר צו וועמען ער האָט פערשפּילט די גרוי-סע סומע געלד.

אויב איהר ווילט, איז עס אַ מעלאָ-דראַמע. אָבער די פּיעסע איז געשריבען מיט אַזוי פיל חן, זי פערמאָגט אין זיך אַזאַ גרויסע צאָהל פּיקאַנטע און גייסט-רייכע שטריכען, אַז זי ענטציקט ממש דעם צושויער.

ל. —ר

בילדלעך פון דער פאלקס-ציילונג אין סאוועט-רוסלאנד.

אדעסער פערוואָרלאָזטע.

אויפקלויבען די 250 פערוואָרלאָזטע — אגב א סך ווייניגער, ווי מען האט גערעכענט — איז געווען נישט פון די גרינגע ארבייטען. דערין האבען זיך בעטייליגט פעראנטווארטליכע פארשטעהער פון שטאט-ביורא מיליציע און געוועזענע פערוואָרלאָזטע, וועלכע האבען פיל נוצען געבראכט.

די ציילערס האבען אויף אויטאמאבילען איבערגענישטערט די גאנצע שטאט געזוכט אין אלע ווינקעלעך, חורבות קעלערס, גריבער, אריינגעקוקט אין די מיסטקאסטענס און אלע איבעריגע ערטער וואו א לעבעדיג בעשעפעניש קען זיך גאר אויסבעהאלטען, ס'איז אויסגעקומען בענוצען זיך מיט פאפיראסען, א פאר קאפיקעס כדי צו „שליסען בעקאנטשאפט".

די מעה'רסטע טייל פערוואָרלאָזטע זענען רוסישע, אויפ'ן צווייטען ארט שטעהען יודישע קינדער דאס רוב אין עלטער פון 12 ביז 15 יאהר. די ענטפערס זענען אפענע:

— כ'פערגעס זיך מיט גנבות „כ'פענטע"

אין די חורבות פון „שאלאשנע" שול האט מען געפונען 17 פערוואָרלאָזטע וואס וואוינען אפילו מיט „קאמפארט", פערמאגען פערשידענע שטוב-מכשירים און אפילו אנ'אייוועלע.

א סך ווייסען אפילו נישט זייער פאמיליען נאמען און יאהרען און מען האט געדארפט „אויפ'ן אויג" בעשטימען זייער עלטער.

דער צעהלער דארף אלץ חיס'ן.

אין בעלאצערקאווער „גרוזיע", וועלכע איז בעוואוינט מיט בעל-עגלות, וואסער-פיהרער, טרעגער, און „טראמפמשיקעס" (טאג-ארבייטער) האבען די רעגיסטראטארס געהאט א הייס שוויקעל ארבייט. דא האט מען נישט געהאט דעם מינדעסטען בעגריף וועגען דער צעהלונג און די צעהלערס האבען געדארפט אומעטום דערצעהלען אלץ פון דאס-ניי.

אין מעהרסטענטייל זענען די רעגיסטראטארס פערוואנדעלט געווארען פון פרעגער אין נפרעגטע: מען פרעגט, ווי אזוי נעהמט מען ארויס אנ'אינוואליד-צעטעל; ווי אזוי פערשרייבט מען זיך אין ארבייטס-בירזשע, צו לוינט ווערען א מיטגליד פון קאאפעראציע, פאר וואס איז געווען א פאגראם אין בעסאראביען נאך מעהר פון אלץ האט מען געפרעגט וועגען „געזערד". כמעט אין יעדער שטוב האט מען וועגען דעם געפרעגט: — אז נישט איהר, מא ווער זאל וויסען.

די סיבה פון זיין גרימצארען.

אין א שטוב וואו דער אריינגאנג איז דורכ'ן פערד-שטאל, קומט אנטקעגען א יאטעל פון 13—14 יאהר.

— כ'וואלט אלע ציילערס איבערגעבראכען מיט א דרענגעל די ביינער.

ווייזט זיך ארויס, אז זיין כעס נעהמט זיך דערפון, וואס זומער איז פארגעקומען א ציילונג פון שול-עלטער און איהם האט זיך דעמאלט נישט איינגעגעבען אנצוקומען אין שול.

דאס ביסעל נישט-יודישע משפחות אין „גרוזיע" האבען כמעט אלע אנגעגעבען, אז זיי בעהערשען אויך יודיש און אין דער אמת'ן קענען פון זיי ניין צענטעל יודיש נישט ערגער ווי די דארטיגע יודען.

אויפ'ן דעה.

אפענהערציגער זענען שוין געווען די גובים און גאסען מיידלעך אין אלערליי „מאלינעס", נאר אנשטאט א נאמען, האט דארט יעדער אנגעגעבען א „פסעוודאנים".

— מיך רופט מען מארוסיאק...

— מיך סטאק...

די פרויען האבען נישט געוואָרט אויף קיין פראגען און אלץ ארויסגעשיט אויף א מאל: 5 יאהר „בעזראבאטנע" קיין עלטערן האב איך נישט, א פראסטיטוטקע און גיבען צו מיט גדלות:

— אבער נישט קיין גאסינע.

די תאם „לעבען פון דער שטאט".

יאנאוו (ווינניצער-קרייז) איז וועגען דער צעהלונג געווען גוט אינפארמירט און גערן געגעבען אלע נויטיגע ידיעות, בלויז דער שמש פון בית מדרש האט אין אנהויב נישט געוואלט געבען קיין ידיעות, נאר דערנאך איז ער שוין ווייכער געווארען:

— פערשרייבט, אז איך בין א קאליקע, האב א חסרון און לעב פון דער שטאט.

— איהר זייט דאך א שמש?

— וואס האב איך פון דעם?

אזוי, וואס לעבען פון דער שטאט זענען דא א היבש ביסעל.

מיר געהען אריין אין א שטיבעל מיט א קליין טירעלע דורך וועלכע מען קען זיך קוים דורכשטופען. און אינעווייניג — כאפט אן א שרעק! אין א צימערל, ריכטיגער א לאך פון 3 אויף 2 וואוינט אנ'ארימע אלמנה מיט 8 קינדער זי וויל געהן אנקלויבען עטליכע שפענדלעך אויף צו איינהייצען. נאר וואו מען קען דא איינהייצען — שטעלען מיר זיך נישט פאר.

ער איז א „יוניאן-מענש".

פון שטעדטעל קאלינקאוויטש שרייבט מען דעם מינסקער „אקטיאבר".

„דער בירגער זעליג טאפערנע, א בעל עגלה, איז א מיטגליד פון קוסטארען-פעראיין. ער פערמאגט א שעהנעם פערד און וואגען, פערדינט זיך גאנץ פיין אויף דער הוצאה און געהט דריי מאל א טאג דאווענען אין שוהל. זעליג איז נישט אבי ווער. ער איז געווען אין אמעריקא, געווען א מיטגליד אין „טרייד-יוניאן" און אין אנדערע „פעראיינען", וועלכע ער רופט אן אויפ'ן אמעריקאנער לשון. ער דערצעהלט פון אמעריקא גאנצע ניסים פון עסען, טרינקען, הולייען. ווען ער האט געדארפט אפפארען צוריק אהיים, דערצעהלט ער, האבען ביי איהם חברה אויסגעטרונקען א גאנצע פאס ביר...

אין קוסטארען-פעראיין אבער וויל ער נישט צאהלען. ווען אויף א פערזאמלונג האט דער סעקרעטאר ביי איהם א פרעג געטון:

חבר, פארוואס צאהלט איהר נישט אפ די 75 קאפיקעס פאר די צייטונגען, וואס קומט פון אייך העכער פון דריי חדשים, און פארוואס ווילט איהר נישט האבען קיין צייטונג? האט ער געענטפערט:

— איך דארף נישט און וויל נישט קיין „יאזעטען"...

ווען מען דערמאנט איהם, אז ביי איהם געהט אוועק מעהר געלד אויף ביר, הויבט ער אן צו שיסען מיט זידעל-ווערטער אויף דער גאנצער קוסטאר-געזעלשאפט. ווען מע זאגט איהם:

„זעליג, קענסט דאך פליהען פון דער געזעלשאפט אזוי ווי א פראבען פון א פלעשעל", ענטפערט ער: „נישט דו האסט מיך אריינגענומען, נישט דו וועסט מיך אויסשליסען. אז אך און וועה איז צו מיר, אז איך בין אריינגעפאלען אין אזא שווארצער און פינסטערער ארגאניזאציע".

דער סוף איז געווען, אז מען האט זעליג'ן, דעם מיטגליד פון די אמעריקאנער „טרייד-יוניאן" טאקע אויסגעשלאסען פון דער געזעלשאפט.

די בערלינער יודישע קהלה און די יודישע קינסטלער אין דייטשלאנד.

קהלה העלפט די קינסטלער דורך אפקויפען זייערע ווערק.

בערלין (יט"א) צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס איז פערקלענערט געווארען די קויפקראפט פון מיטעלשטאנד, וועלכער איז געווען דער בעסטער אפנעמער פון יודישען קונסטווערק. די יודישע קינסטלער געפינען דעריבער נישט קיין אפזאץ פאר זייערע ווערק. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די „יודישע פאלקס-פארטיי" אריינגעטראגען א פארשלאג אין דער פערוואלטונג פון דער בערלינער יודישער קהלה, אז די קהלה זאל דערגענצען איהרע קונסט-זאמלונגען און איינקויפען א רייה יודישע קונסט-ווערק. פון דער ביבליאטעק קאמיסיע איז אויסגעטיילט געווארען א ספעציעלע קונסט-קאמיסיע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך בעקאנטע פאכמענער און קונסט-קריטיקער. די קאמיסיע האט אויסגעקליבען א רייה בילדער. גראפישע צייכנונגען און סקולפטורען, א טייל פון זיי וועט דערגענצען די קונסט-זאמלונג פון דער קהלה. די איבעריגע וועלען דעקארירען די פערשידענע געביידעס פון דער קהלה, ווי שולען א.א. צווישען די אויסגעקליבענע ווערק, וועלכע די קהלה וועט אבקויפען, געפינען זיך ארבייטען פון פלעסנער, שטיינהארדט, יוליוס ראזענבוים, רחל שאליט א.א. אנ'ענטשפרעכענדע סומע דארף אריינגעטראגען ווערען אויף דעם ציל אין בודזשעט פון דער קהלה פאר'ן יאהר 1927.

אמעריקא'ער קאנגרעס וועט זיך נישט פערנעמען מיט פארד'ס בעשולדיגונגען געגען יודען.

וואשינגטאן, (יט"א) דער יודישער מיטגליד פון אמעריקאנער קאנגרעס בלום האט, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אריינגעטראגען אין קאנגרעס א פארשלאג וועגען אויסוועהלען א קאמיסיע אויסצופארשען פארד'ס בעשולדיגונגען געגען יודען. אין דער יורידישער קאמיסיע פון קאנגרעס, האט דער פארזיצער פון קאנגרעס ניקאלאס לאנגווארטה זיך ארויסגעזאגט געגען דעם, אז דער קאנגרעס זאל זיך פערנעמען מיט דעם ענין. פיל קאנגרעס-מיטגלידער, הויפטזעכליך פון דער רעפובליקאנישער פארטיי זאגען זיך ארויס ענטשידען געגען אויסוועהלען א ספעציעלע קאמיסיע אויסצופארשען פארד'ס בעשולדיגונגען. ווייל זיי מיינען, דאס אנ'עפענטליכע בעהאנדלונג פון פארד'ס בעהויפטונגען וואלט דערפיהרט צו א פערשטארקונג פון דער רעליגיעזער אונטאלעראנץ. די דאזיגע קאנגרעס-מיטגלידער גלויבען נישט אין פארד'ס בעהויפטונגען, זיי האבען אויך נישט מורא פאר פארד'ס איינפלוס. זיי ווילען אבער נישט פערוואנדלען דעם קאנגרעס אין א טריבונע פון אונטאלעראנץ.

וואס שייך פארד'ס בעהויפטונג, אז יודען קאנטראלירען דעם באנק-סיסטעם פון דער אמעריקאנער רעגירונג, ווערט מיטגעטיילט, דאס צווישען די העכערע בעאמטע און דירעקטארען פון די 12 פעדעראל-באנקען פון די פעראייניגטע שטאטען זענען פאראן בלויז צוויי יודען: לעאן טימאן און קלארענס לינק.

נייע שפאניאלישע קהלה אין יוגאסלאוויע.

זאגרעב, (יט"א) דא איז מיט גרויס פארגנוגן געגרינדעט געווארען א ספרדישע קהלה, צו וועלכער עס געהערען 100 שפאניאלישע פאמיליעס.

צוליב דער פערמעהרונג פון שפאניאלישע יודען אין די לעצטע יאהרען אין זאגרעב איז נויטיג געווארען די שאפונג פון א בעזונדערער שפאניאלישע קהלה.

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
מ. בראדעריאהן, ל. בראנט, ח. י. ברוצמאנסקי, ב. ווינער.
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן.
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט", פראדוציר-קאאפעראטיווע מיט פאי-האפטונג.

גלח פערליבט זיך אין א יודיש מיידעל,

און פערשפארט זי אין א מאנאסטיר.

2.

ער פלעגט איהר אין געהיים שיקען בריוועלעך און צעטעלעך, אין וועלכע ער האט זי געבעטען און בעשוואוירען זי זאל קומען אין גארטען זיך זעהן מיט איהם. אבער עטעל האט די ליבע-בריוועלעך צוריסען און זיי אריינגעווארפען אין פייער. איז דער גלח שטארק ברוגז געווארען און ער האט בעטראכט א פלאן ווי אזוי דאס יודישע מיידעל אריינצובעקומען אין זיינע הענד.

איינמאל איז עטעל אליין געגאנגען ביינאכט אהיים פון איהרער א מוהמע. אויפ'ן וועג, אין דער פינסטערניש איז זי פלוצים בעפאלען געווארען פון מענער, וועלכע האבען איהר פערשטאפט דאס מויל מיט א טוך זי זאל נישט קענען שרייען. האבען איהר געבונדען די הענד און די פיס, אריינגעווארפען זי אין א וואגען און זי ערגיץ אוועקגעפיהרט. פון שרעק און אויפרעגונג איז עטעל געפאלען אין חלשות און זי האט פערלוירען דעם בעוואוסטזיין. אז זי איז געקומען צו זיך און געעפענט די אויגען, האט זי ארויסגעלאזען א דערשראקענעם געשריי. זי האט זיך ארומגעקוקט און געזעהן, אז זי געפינט זיך ערגיץ אין א קליינעם קעמערעל אין א מאנאסטיר. אין דעם קליינעם קעמערעל איז געווען א פענסטערעל פערשלאגען מיט אייזערנע שטאנגען ווי אין א טורמע. זי האט געפרואווט עפענען די טיר, אבער די שווערע אייזערנע טיר איז געווען פערשלאסען. זי האט גענומען וויינען און שרייען, אבער אומזיסט. די דיקע שטיינערנע ווענט האבען פערשלונגען איהר קול און ערשט איצט האט עטעל זיך אליין בעטראכט און צו איהר גרויס שרעק בעמערקט, אז זי טראגט פרעמדע שווארצע קליידער, די קליידער ווי עס טראגען די נאנעס. זי האט נישט אקוראט פערשטאנען וואס דאס בעדייט, אבער זי האט געפיהלט, אז עס האלט שלעכט. זי האט זיך צוויינט מיט ביטערע טרעהרען. באלד אבער האט זיך די טיר פון איהר צעל געעפענט. עס איז אריינגעקומען א נאנע און איהר געבראכט עסען. עטעל האט זי געפרעגט וואו זי געפינט זיך און די נאנע האט איהר ערקלעהרט, אז זי געפינט זיך אין דעם פרויען-מאנאסטיר קאנראדא, וועלכער שטעהט אין א וואלד א פאר מייל'ן ווייט פון הגשט.

עטעל האט די געבראכטע שפייז נישט אנגערירט. אויף מארגען איז צו איהר אין צעל געקומען די עלטסטע פון די נאנעס פון יענעם מאנאסטיר און אויך דער פערליבטער גלח, פאטערל סטעפאן און מען האט עטלען געפרעגט צי זי וויל זיך שמד'ען מיט גוטען.

— קיינמאל אין לעבען נישט, ווען איהר צושניידט אפילו מיין לייב אויף שטיקער, — האט עטעל געענטפערט.

— אויב אזוי, מיין קינד, האט געזאגט די עלטסטע פון די נאנעס, — וועסטו בלייבען דא אין מאנאסטיר ביז גאט וועט ליכטיג מאכען דיין ווילען און וועסט אננעהמען דעם ריכטיגען גלויבען.

איינציגע מאל האט מען עטלען געפרואווט שלעפען פון איהר קעמערעל אין קלויסטער אום זי מיט געוואלד אפצושמד'ן, אבער זי האט זיך געוועהרט מיט אלע כחות. זי האט געריסען און געביסען איהרע פייניגער און עס איז זיי נישט געלונגען זי מיט געוואלד צו שמד'ען. מען האט זי געהאלטען פערשלאסען אין איהר צעל ווי א געפאנגענע און זי האט געלעבט בלויז אויף טרוקען ברויט מיט וואסער.

איהרע פערצווייפעלטע עלטערען אין דערהיים האבען נאטירליך נישט געוואוסט וואו זייער איינציגע טאכטער עטעל איז אהינגעקומען. די מוטער האט גע'חלשט'ט פון פערצווייפלונג, דער פאטער האט זיך געשלאגען קאפ און וואנט. מען האט געזוכט און געפארשט. אבער אומזיסט. עטעל איז געבליבען פערפאלען. וואלט עטעל געווען איהרע עלטערען דערצעהלט פון דעם גלח, וועלכער האט זי פערפאלגט מיט זיין ליבע, — וואלט מען פילייכט שוין געווען געקומען אויף א שפור, אבער אזוי ווי זי האט גארנישט געהאט דערצעהלט, האט מען נישט געוואוסט וואוהין זי איז פערשוואונדען געווארען.

ערשט דורך א צופאל האט זיך איהר פאטער אליהו גאטעסמאן דערוואוסט וואו זיין טאכטער געפינט זיך. א פויערטע, וועלכע האט געפיהרט אין מאנאסטיר אריין מילך, האט זיך דערוואוסט פון דער געשיכטע. זי האט דאס דערצעהלט איהר שכנ'טע. א יוד, וועלכער איז צופעליג פערבייגעגאנגען האט געהערט פון וואס די פויערטעס רעדען און ער איז גיך אריבערגעלאפען צו אליהו גאטעסמאן און איהם דערצעהלט וואס ער האט געהערט. אליהו גאטעסמאן איז גלייך געלאפען צו די זשאנדארמען און געמאלדען, אז מ'האט פערשפארט זיין טאכטער אין מאנאסטיר קאנראדא. צוויי זשאנדארמען זענען אוועק צום מאנאסטיר. אבער מען האט נישט געעפענט דעם טויער און זיי נישט אריינגעלאזען. די עלטסטע פון די נאנעס האט זיי דורך א קליינער עפענונג פון טויער ערקלערט, אז לויט די תקנות פון דעם פרויען-קלויסטער, טארען אהין נישט אריינקומען קיין אנדערע מאנסבילען אויסער גלחים. דערהערט אזא געשיכטע איז אליהו גאטעסמאן גלייך אוועק קיין קאשוי צום קאמענדאנט פון די זשאנדארמען, יענער האט גלייך געשיקט 12 זשאנדארמען, וועלכע האבען מיט געוואלד אויפגעבראכען דעם טויער פון דעם מאנאסטיר און מ'האט בעפרייט עטלען פון איהר קעמערעל. עטעל איז געווען טויט-בלאס. ווען מען האט זי ארויסגעבראכט אין דרויסען איז זי געפאלען אין חלשות אין די ארעמס פון איהר פאטער.

ווי די ווינער בלעטער מעלדען, וועלען איצט דער גלח און די עלטסטע פון די נאנעס פון דעם פרויען-מאנאסטיר קאנראדא געשטעלט ווערען צום געריכט.

ס'איז שוין ערשינען

„דער יתום"

№ 3

צייטשריפט געווידמעט די ענינים פון: יתומים-פערזאָרגונג, קינדער-ערציהונג און פרויען-שוץ, ארויסגעגעבן דורך די פערוואלטונגען: פונ'ם אינטערנאט פאר יודישע קינדער און פערמע אין העלענובעק און יוד. פרויען-שוץ-פעראיין אין לאָדז

מיט א רייכען, אילוסטרירטען אינהאַלט.

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער און אין דער אדמיניסטראַציע: לאָדז, שענקיעוויטש-גאס 3/5.

ווילט איהר וויסען דעם אמת, וועגען דער פראָיעקטירטער פעראייניגונג פון אלע לאָדזער יודישע יתומים-הייזער — לעזט דעם „יתום" נומ׳ 3!

דאַנטיסט און צאַהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

פרייזען ביליגע! גארנטירט אָהן געצאָהלט

א טאַמבורירער-

גענעזען

ווערט פון זאָפּאָרט געזוכט ביי קאַלמאַוויטש, נלובנא 58. 372

— ד"ר —

י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,

telefon 11-87

— — ספעציאַליסט פאר — —

קינדער - קראַנקהייטען.

נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פאָמאָץ".

Dr. med.

LUDWIK RAPEPORT

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel 44-10.

ספעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָווענד.

Dr. ADAM

Grosglik

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָווענד.

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זיך איבערגעצויגען אויף זגערזשער 11 טעל. 34-72.

נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2 מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 6—9 אין אָוענד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873.

Dr. med.

J. Polakow

ספעציאַליסט פאַר

קינדער-קראַנקהייטען

Konstantynowska 37

טעלעפאָן 39-75

נעמט אָן פון $5—6^1/_2$ אָוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נייערס-מאַרק, פעטריקאָווער 294.

WIELKA MASKARADA

na rzecz ŁÓDZKIEJ STRAŻY OGNIOWEJ OCHOTNICZEJ.

דעם 1-טען פעברואַר 1927, ווערט אין פילהאַרמאָניע-זאַל (נאַרוטאָוויטשאַ 20) פאָרקומען אַ גרויסער

מאַסקען-באַל

מ'זאָג צוועק צו פערשטאַרקען די אינוואַלידען-קאַסע פון די פרייוויליגע פייערלעשער. – עס ווערט פאָרבערייטעט אַן אויסערגעוועהנליך נאָך ניט געוועזענער אַטראַקציע-פּראָגראַם א. ג.:

„אַנאַכטאין־יאַפּאַן"

די דעקאָראַציעס ווערען אויסגעפיהרט דורך די ה"ה מעסינזשאַנקאַ און שטשורקעוויטש 3 אָרקעסטערס. מאַסע אַטראַקציעס. רייכער בופעט צו נידריגע פרייזען.

בילעטען צום פרייז פון 5 זל. זענען צו בעקומען אין דער קאַנצעלאַריע פון דער לאָדזער פרייוויליגע פייערלעשער (שענקעוויטשאַ 54). דאָרט ווערען אויך אַנגענומען בעשטעלונגען אויף טישלעך. 375

פאַרערט איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פעדער-בעטען

פערזעהען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען.

ביליגסטע פרייזען: רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פרייזען!

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

Zakład fotograficzny

„PARISIEN" ŁÓDŹ, BRZEZINSKA 69.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צוליב רעקלאַמע האָב איך איינגעפיהרט אויסערגעוועהנליכע נידריגע פרייזען אויף מיינע קינסטלעריש אויסגעפערטיגטע פאָטאָגראַפיעס לויט די אונטען אויסגערעכענטען אויסנאַהמס-פרייזען:

6 פּאָסטקאַרטען נ. ס. דאָפּעלט רעטושירט 3 זל.

6 קאַבינעט-בילדער „ „ „ 8 „

1 אָריגינאַל-פּאָרטרעט נ. פ. 8 „

אויסער דעם גרופען-אויפנאַהמען, אויסער'ן אַטעליער ווערען אויך אַנגענומען אויפנאַהמען צו זעהר מעסיגע פרייזען. | צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

בעמ.: צו יעדען האַלבען טוץ פּאָסטקאַרטען ווערט צוגעגעבען אַ פּאָטאָ-פּאָרטרעט.

אַן ערשטקלאַסיגער

פריזיער-ארבייטער

ווערט געזוכט אויף פּאָמאָרסקאַ 14. 375

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר-מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס וועגען דירה און אָנשאַנד ראָזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעל,

פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

מאַסאַזש-און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד. ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

רוקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פּעט-זוכט, אַרטריטיזם, שטוהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.

עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

Dr. Z.

Rakowski

ספעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med.

Braun

פּאָלודניאָוואַ 23

טעלעפאָן 40-26

ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָווענד

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 49·66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, רזשאַנסלעס, צאָהן - פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

זאָגט וועגען אייער געזונד!

די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער" (מיט דער מאַרקע „Kogut") זענען אַנטשפּרעכענד ביי מאָגען-קראַנקהייטען קישקעס, אָבסטרוקציעס און גאַל-שטיינער.

„Szwajcarskie Gorzkie Zioła"

זענען אַ מילד און נאַטורעל · דורכרייניגונגס-מיטעל, וואָס פערלייכטערט די פונקציעס פון די פערדייאונגס-אָרגאַנען און ווירקען געגען דיקקייט. די „שווייצאַרישע ביטערע קרייטער" ערוועקען אַן אַפּעטיט.

צו פערקויפען די אַפּטייקען און סקלאַד אַפּטעטשנעס אַ שאַכטעל צו 1.50 זל. הויפּט-סקלאַד איז די אַפּטייק פון

A.Gąsecki Warszawa, ul. Leszno 41

מיר שיקען אַרויס אַמוועניגסטען 2 שאַכטלען נאָכ'ן ערהאַלטען פון 4.30 זל. (מיט איבערשיקען). 1462

מאַניקור 80 גר.

שערען, ווי אויך אַנדולירען דאַמען צו קאָנקורענץ פרייזען אין דעם ערשטקל. פריזיער-אַנשטאַלט פון

א. אָרענשטיין פּאָמאָרסקאַ 3

אַ טיכטיגען שטאָט-רייזענדען

גוט בעקאַנט אין דער זייף בראַנזשע, זוכט אַ אַנגעזעהענע זייף-פאַבריק. נור ערשטקלאַסיגע כחות ווערען געבעטען אָפּצוגעבען אָפּערטען אונטער „Ch. 19" אין אַדמ. 371

אַהערצליכען דאַנק

דער איידעלער אינטעליגענטער אַקושערקע פרייליין גאָלדבערג, נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 24, וואָס אַ דאַנק איהר איבערגעגעבענער טרייער בעציהען זיך צו מיין פרוי, בעת אַ געבורט איז אַלעס ג"ד אדורך אָהן קאָמפּליקאַציעס און אין בעסטען אָרדנונג פּנחס זאָנענבערג און פרוי.

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערזשאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	11-10 3-2 $7^1/_2-6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשפּיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	$1-11^1/_2$ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 2-1.1
ד"ר ווײַנבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 $7-5^1/_2$
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קאַראָנען, מאָסטען, א.אז.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.

אָנמעלדונגען צוגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

תיזיס אין ד ר שטאָט.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	$12-9^1/_2$ 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11 6.30—5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און מאַסאַזש קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2-12.30
ד"ר עליאַשבערג	כירורגישע קראַנקה.	—
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אָפּעראַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגעווענדעט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמאַ און בלוט. 2120

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נ.מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציינער, קאַראָנען, מאָסטען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

בעאַרבעט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָווענד אויף דער

נאָוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קאַראָנען און גאָלד - בריקען.

▲▼▲▼ צוגענגליכע פרייזען. ▼▲▼▲

פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס.

אַבאָנעמענטס-פּרייז:

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.